

Uwa bu o gaa n'ibu, o gaa n'aru. O naaghi agacha ka anyi siri chee. Mgbe ulofu, uwa ebeforo anyi na-echere anyi aka mgba. Irogha anaghi na onye na-eri n'afere ga-emecha riwe n'ala. Mana, o bu mgbe udu ya wara ka o jiri mata na ukwu ejie aha.

Irogha na ndi be ya takatara abuhu were choo jiruy n'elu abuhu. Mana, oke abuhu ha na-ita emeghi ha ka ha kwuhie ony maobu kwagide Chukwu kere ha. Naanji ibe ha na-aju chi ha mgbe obula bu ma ha sozikwa n'umu Ya. Nke kacha njo na ndi ha bu na ota rwarwoko Irogha na nwunye ya matara aha ya bu Ejike chokwaziri jryu ha ahia.

Mana, e mechata, Chineke were chetakwa Irogha ma kwadosie ya ike n'aru, o wee gbara aka rja elu oji ma kpata nky njao. Nwunye Irogha na umu ya gosikwara ma ha na onye obula trwere ezigbo ezinanyi na-anosi okpa ike n'ala mgbe oileanya adighi.

Ogo akwkwu a bu **O o Ejike** ka i hukwa ota Ejike siri mechaa were buru ahia galaru ony, Irogha nna ya na ndi be ya nile were buruzia ndi si n'ala were rigoo n'elu ebe ha noji were na-ekiri ugo ma norkwa na-anachazi ony.

FORMAT PUBLISHERS (NIG) LTD
(Publishers of *Inner East Stories*)
84 Osoyo Street, Enugu, Enugu State, Nigeria
P.O. Box 729, Enugu, Enugu State, Nigeria
Phone: 08033201276
E-mail: formatpublishers200@gmail.com

ISBN: 978-3376-2-9

Ọ ọ EJIKE

Chinedum E. Ofomata

FORMAT PUBLISHERS (NIG) LTD

(Publishers of Ideal Textbooks)

84 Obiagu Road

P. O. Box 729, Enugu

Enugu State, Nigeria

Phone: 08033393296

E-mail: formatpublishers30@gmail.com

Published By:
FORMAT PUBLISHERS (NIG) LTD
(Publishers of Ideal Textbooks)

84 Obiagu Road
P.O.Box 729, Enugu.
Enugu State, Nigeria
Phone: 08033393296

Branch Office
6 Orogbo Street
Behind Nitel/Nipost
Off Zik Avenue
Anambra State.

Mbiputa Nke Mbụ - 2014

© **Chinedum E. Ofomata**

ISBN: 978 - 33766 - 2 – 4

O nweghi Onye, Ndi maobu Ulooru obula nwere ike ikopiri n'udi n'udi obula maobu biputa ihe obula di n'ime akwukwo a na-ebughi uzọ nata onye dere ya maobu ulooru biputara ya **(FORMAT PUBLISHER (NIG) LTD)** ikike zuru oke.

OKWU MMALITE

Ihe mmadụ ji ahapụ be nne ya na nna ya were puo uto ije bu ka o wee diyi ya na mma ma dikwuaziri ndi gbara ya okirikiri. Ihe mmadụ jikwanu ahapụ mba ya wee gawa mba uto bu ka o were buo. Mana njem obula mmadụ na-eme nwere ndi na-edu ya. Onye mbu na-edu onye ahụ bu Chukwu. Onye nke abuo bu onye ahụ n'onwe ya. Onye nke ato bu onye na-akwara onye o du aga njem ihe di ichi n'onu oke na n'onu ewi. Iroha na ndi be ya mechara were si n'ahuhu puta were nrozia n'onodu oma. Ha mechara buru ndi gara hu Amerika, Amerika hukwuo ha. N'ezie, o bu aka mere azu o gbaa nkurunku. Guo akwukwo a ka i mata ka Iroha si wee si n'ala o gwokobu were bilie, ma werekwa uto nnayaukwu bu Adinta duziri ya wee kwaara ndi be ya ezi na uto kacha mma.

Chinedum .E. Ofomata

ISI NKE MBỤ

Irogha bi na Nnewi. Mana, ọ bughị onye Nnewi. Ọ bụ onye Mbutu. Aha nwunye ya bụ Urenwa. Ha abụọ na-azụ ahịa na Nnewi. Ọ bụkwa na Nnewi ka ha abụọ nọrọ lụọ onwe ha. Ha mụtara ụmụ atọ. Otu nwanwoke na ụmụnwanyị abụọ. Aha nwa ha nwoke bụ Ejike. Aha ụmụnwanyị abụọ ahụ bụ Adaora na Nneoma. Ụmụ ha atọ ahụ na-agụcha akwụkwọ. Ha nọcha n'ogo nke praịmarị.

N'ime ụmụ atọ ahụ, Irogha na Urenwa mụtara, onye tocharanụ bụ Adaora. Ọ bụ Adaora tọrọ Urenwa. Urenwa tọọ Ejike. Ejike ka ha tochara. Ha atọ na-agụ akwụkwọ n'otu ụlọakwụkwọ. N'ime ụmụaka atọ ahụ, abụọ n'ime ha na-ama akwụkwọ nke oma. Otu n'ime ha wee

bụrụ iti. Iti ahụ nọ n'etiti ha bụ Ejike. Mana madụ abụọ ahụ ụbụrụ ha na-aghọ nkọ bụ Adaora na Nneoma. N'ezie, otu nne na-amụ mana otu chi anaghị eke. Ụwa anaghị ezucha oke. Maka na onye ọbụla Chukwu kere nweriri ebe ụwa si adụ ya ogwu. Onye aka nri ya di mma, aka ekpe ya nwere ike na-ama jijiji. Mana onye ọbụla nọ ndụ kwesiri ka o were ụwa ka o siri hụ ya. Maka na Chukwu kere ụwa mazu ihe niile.

Adaora nọ n'ogo praịmarị nke isii. Nneoma n'onwe ya nọ na praịmarị nke ise. Kedụkwanụ maka Ejike? Ejike jisiri ike ruo na praịmarị nke atọ. Ejike ụnworo otu ogo praịmarị. Praịmarị ahụ ọ ụnworo bụ praịmarị nke abụọ. Mgbe izizi ọ ụghara praịmarị nke abụọ , ọ dara ma dawaa ukwu. Ọ bụ klaasi ya n'isi. Mmadụ

niile gachara ya. O nweghi onye o gara. O
wee daa ma daruo ala. Naani ebere
uloakwukwo na-emere onye dara udiri
odida ahụ n'uleakwukwo bu ihapu ya ka o
gunwoo klaasi ahụ o dara.

ISI NKE ABỤỌ

Ọ bụ eziokwu na Ejike nọ na praịmarị nke atọ, mana ya na ihe na-eme. Ọ na-agụ akwụkwọ ka ọ baa n'isi, ụbụrụ ya a na-abọsasi nke ọbụla na-abata. N'ihhi nke a, ihe ọbụla onyenkuzi ha na-akuziri ha na klaasi na-abụ ọ na-abata abata n'isi ya, ọ na-apụ apụ. O nweghi nke na-atoporo ya n'isi. Mgbe niile ka ụbụrụ ya na-atogbo chakoo n'akwụkwọ.

Otu ọbụla e sila wee kuziere ya ihe na klaasi, ụbụrụ ya ajụ. Ejike kwegodu, ụbụrụ ya ekwechie ebe ọbụla. N'ezie, ọ na-adị Ejike ka ya mawa akwụkwọ ka ụmụnnne ya abụọ. Mana, ọ na-eme otu ike ya kwere ya, ụbụrụ ya a na-akpa oke. O kwe, ụbụrụ ya ajụ. Mgbe niile ka ụmụnnne ya na ndị mụtara ya na-eme ka ụbụrụ

Ejike gbanwoo ma dīkwa ka nke ụmụnne ya.

Mana mbọ niile ha na-agba bụ mmiri ka ha na-awusa na mkpume. Maka na ọ na-abụ e lelechaa ule, Ejike asụkwa ike n'ala ka o sibu asụ. Kama ọ ga-agbagote agbagote n'ọndụ ndị na-agusi akwụkwọ ike na klaasi, ọ na-agbada agbada n'ọndụ ndị a naghị achịta aja na klaasi.

Irooha na Urenwa mechara ga kpota onyenkuzi ga na-akuziri Ejike ihe n'ụlọ be ha. Na mgbede ụbọchị akwụkwọ ọbụla, onyenkuzi ahụ na-abia n'ụlọ ha ikuziri Ejike ihe. Nna Ejike na-akwụkwa onyenkuzi ahụ nnukwu ụgwọ iji were hụ na ọ na-arusi ọrụ ya ike. Ya bụ onyenkuzi na-etinyekwa uchu n'ikuziri Ejike ihe ndị o

kwesiri ima na ihe ndi o kwesiri imuta banyere akwukwo o na-agu.

Ihe obula a kuzichara Ejike na klaasi ha, o bia be Ejike ha na mgbede ubochi ahụ, o kuzikwaara ya. O kuzichaara Ejike mgbe obula, o na-ajukwa Ejike ma o mutakwara ihe o kuziere ya. Ejike ekwee ya n'isi ma sika ya na ihe o kuziri doro ya anya nke oma. Mana ubochi e ji ama ma onye na-amu ka e si agba mgba o mutakwara mgba bu ubochi mgba. O ruo ubochi mgba, a mara ma o mutakwara mgba a kuziere ya. Mana onye ha abuo na-agba mgba buchalie ya elu ma ku ya ukwu n'ala, a mara na o mutaghi mgba ya.

Mgbe niile ka azu na-abu Ejike aja aja ma ha lelechaa ule n'uloakwukwo ha. O nweghi onye o na-agafe ma ha lelechaa ule. Onye obula o gafere na-ebegbu onwe

ya n'akwa. Maka na onye ọbụla Ejike gafere n'ule na klaasi ha bu onye ozu ka mma. N'ihia nke a, ka Ejike na-agba mbọ ka o wufere ụfọdụ ndị ite ha na ya nọ na klaasi, ka ndị ite ibe ya na-agbasi mbọ ike ihu na Ejike agafeghi ha n'uleakwukwọ. Maka na onye ọbụla Ejike gafere n'uleakwukwọ buzi kwa onye a ga-ejizi na-eme ihe ọchi. Ka Ejike na-agba mbọ otu o nwere ike ka o welite ọnọdụ ya, ka ndị ite ibe ya na-anwa ike ha iji were hu na ọnọdụ Ejike akaghi nke ha, mma.

ISI NKE ATỌ

N'ezie, Irooha na Urenwa agughị akwukwọ. Ha agughị chaa chaa. Mana ha n̄urū iyi na umu ha niile ga-agugbado akwukwọ ma guo ya nke oma. Ha na-agbali ike ha ihu na umu ha atọ ahụ na-agusi akwukwọ ha ike. Ha anaghị achọ ka o nwee ihe obula korọ ha. Ihe obula a gwara umu ha weta maka akwukwọ ha na-agu, ha na-abu ndi izizi na-eweta ya. Ha na-esokwa na ndi izizi na-akwu ugwo akwukwọ n'ulokwukwọ ha.

Kwa ubochi akwukwọ obula, tupu umuakwukwọ ebido biawa akwukwọ, umu Irooha na Urenwa anorola n'ulokwukwọ. Ihe obula e nyere ha ka ha na umuakwukwọ ibe ha dee n'ulo ma weta n'ulokwukwọ ma chi fo, ha na-abu ndi

izizi na-edede ihe ahụ. N'ezie, ịgụ akwụkwọ dị ha oke mkpa mana onye ịgụ akwụkwọ na-emekpa ahụ bụ Ejike. N'ebe ụmụ ha nwanyị abụọ ahụ nọ, ịgụ akwụkwọ na-erubere ha isi. A gụwa ndị maara ihe ha na-eme na klaasi ha, a ga-agụnyeriri ha. O bughị naanị na ha na-ama akwụkwọ, ha na-agụsikwu akwụkwọ ha ike.

N'ihia oke mkpa o dị Irooha na Urenwa ka ụmụ ha guo akwụkwọ nke oma, ha anaghị achọ ka o nwee ihe obula koro ụmụ ha n'akwụkwọ ha na-agụ. N'ihia oke mkpa o dikwu ụmụ ha ka ha guo akwụkwọ ma mara akwụkwọ, ha na-adị nnukwu uchu n'akwụkwọ ha na-agụ. Ha maara na nna ha nne ha choro ka ha guo akwụkwọ, ha na-emekwa ka nna ha nne ha mata na ihe ahụ ha bu n'uche bukwere ebe uche ha dī.

Iroqha na Urenwa na-enwekwa oñu n'isi umu ha. Maka na o na-atọ nne na nna uto n'uzo puru iche ma o buru na umu ha mutara maara ihe nke uwa. Mana ihe kacha ata nne na nna obula mmiri n'ahu ma na-agbowa ha obi bu mgbe umu ha mutara na-amaghi ihe n'uwa ha putara. Ha achoghikwa ima na ndi mutara ha na-atara ha ahuhu ka ha wee buru mmadu. Maka o na-abu utara di mma, ofe di mma, akpiri a na-ekwezi anwula.

ISI NKE ANỌ

N'ezie, onye ọbụla nọ ndụ choro inweta ihe di mma, na-atara ya ahụhụ. Mgbe ụfọdụ, onye di otu ahụ eburu anyammiri n'anya kwuhie ọnu ma zofio okpa. Mana, onye ghotu na ụwa siri ike, o jisie ike n'ụwa. Ugwu siri ike bu mmadu ga-arị ya. Onye na-arị, o na-ekwe ude. Onye rikata, o nyiwa ya, o tado igberigbeonu ya aru, gbado aka n'ukwu ma riruo ya n'isi. Maka na o bu onye ndidi na-eri azu ukpoo.

Di ka e siri kowaa na mbu, Irooha na Urenwa bu ndi mgbereahia na Nnewi. O bukwa ihe ha zutara n'ahia ka ha ji azu umu ha. O bukwa site n'ahia ahụ ka ha si wee rita ulo ne be na Mbutu. Ndi Mbutu makwaara ha di ka ndi na-agba ezigbo

mbọ na ndụ ha. Ha abụọ na-agbasi mbo ike ihu na ha si n'ahia ahụ ha na-azụ were na-azara ọñụ ha n'ụwa. Maka na ọ bụ mma onye nwere ka o ji ana aka.

Mana, n'ezie, ụwa na achị ada. Ọ na-achitu mmadụ. Onye ọbụla ọ chịturu n'ala gbaa mbọ kulie, ma zowakwa onwe ya. N'ihia na onye tọ n'ala ebe ahụ, ụwa achigbuo ya n'ochi. Ahia ahụ Irooha na Urenwa na-azụ mekatara were kpochie. Ha anaghizi azuta kọbọ na ya. N'ezie, ahia ahụ ha na-azụ dara ma daruo ala. Ha anaghizi esi na ya enweta ihe ọbụla. Ka ahia ha kpochiri ka ihe ha ji ego ha na-azuta n'ahia ha eme, kpochikwara. Ike ụwa wee gwu ha. Ije ha n'ụwa wee malite tewe nkwe.

ISI NKE ISE

N'ezie, ọ bụrụ na a napụ dike mma o ji eme ire n'omaagu, aka akpara ya. Irooha na Urenwa atokiriila. Ihe isiike biakwutere ha ma bakwute ha n'ulọ. Mkpa ihe e ji ego eme wee zuo ha ahụ. Izuta ihe ha na umu ha na-eri hiawazia ha nnukwu ahụ. Ha anaghi ahụ ihe ha na-eri ma ya fodusikwa iriju afọ.

Ma ha, ma umu ha, choputakwuru n'ezie na ukwu akpola mbe n'uzo ije. Oge di na nwunye ahụ choputara na owu anaghizi aba n'onu aga, ha were si n'onuulo abuo ha bi were kwaje n'otu onuulo. Maka na o bu otu okwu siri di ka a ga-esi dobe onu were kwuo ya. N'ihi na onye obula a kwanyere na mmiri di ogbu kwesiri ka o si na ya gwuputa. O

burukwanu na onye ahụ egwuputaghị na ya, onye ahụ aburu onye mmiri rinyuru anya.

O bu eziokwu na onodu Iroha na ezinaulo ya no ugbua na-ewute ha nke ukwu. Mana nke kacha agbowa Iroha na Urenwa obi, bu na e si n'uloakwukwo were chulata umu ha n'ulo n'ih iugwo akwukwo. N'ezie, ihe di otu a emebeghi na be Iroha. Mana ugbua o meela. Anya bewe, imi ebewe. O metuta isi, o rusa akuku ahụ ndi ozo. Maka na ulo anaghi ada were hapu eluuko.

N'ezie, Iroha bere akwa otutu ugboro n'ih iugwo ya nozi n'ulo maka ugw akwukwo. Mana uzọ kacha mma e si ememila nsogbu bu ichota uzọ a ga-esi dulaa ya. Maka na onye obula agwo bakwutere n'ulo o wee gbachi ya nkiti. Ma

hapu ichupu ya maobu gbuo ya, agwo ahụ
agbaa ya ka anu, ma memilaa ya.

Irooha na nwunye ya alakpughikwa
rahu. Ha malitere tuwa aro otu ha ga-esi
were soo onodu ojo ahụ ha huru onwe na
ya. Maka na onye obula uwa kwara aka
kwesiri ka o ghoba ada. O bukwara onye
ahu a kwara aka kwesiri ima ka o ga-esi
gho onwe ya. N'ihi na o bu onye ihe
mere na-anu ufu ya. O bukwara otu ahụ si
afu onye ahụ ufu ka onye ahụ ga-esi gbaa
mbọ choo ihe o ga-eji wee dajuo ufu ahụ.

ISI NKE ISII

Irogha na Urenwa mere elu, mee ala ka ha mara ma ha nwere ebe ha ga-esi bite ego, ụzọ agaghị. Ha bara na be mmadụ, baa na be mmụọ. Gịnị ka ha na-achọ? Ka ha mara ma o nwere onye ga-ebinye ha ego. Mana mgbagharị niile ha gbaghariri amịtaghi mkpụrụ. N'ihì na ndị niile ha gakwuuru maka nke a hapụrụ ha lewe anya ebe ọzọ.

Agwa a ndị mmadụ kpasoro ha n'ọnọdụ mwute ahụ ha hụrụ onwe ha na ya mere ka ha ghotakwuo ụwa ha nọ n'ime ya. Maka na onye ihe emebeghi n'ụwa anaghị ahgọta na ụwa dị ogbu. Onye ọbụla ihe mekwaranụ n'ụwa, o were isi ya pụta, na-amata ụzọ ọ ga-esi gbalaa ma ọsọ ụwa malite chụwa ndị nọ n'ime

ya. Maka na ọ bụ onye akpị gbanugoro na-ama ajụ ya. Mana onye ahụbeghi mmụọ anaghị ama ka isi ya na-aha.

N'ezie, e jighi anya oma aga na be dibia. Maka na onye ya na chi ya di na mma, ọ na-achọ gini na be dibia. Otu anya adila, a ga-ele ya ele. Maka na ihe obula mere n'ụwa a ga-enweriri ụzọ a ga-esi were soo ya. Naani ihe a maghi otu a ga-esi mee n'ụwa a bụ onwu. Maka na onwu na-emenyụ oku. O nweghikwa mmekwata.

Ndi Igbo si na ọ bụ onye a duru aka n'onu ji ugwo ugo. N'ezie, ụwa aduola Irooha na Urenwa aka n'onu. O buzikwa ha ji ugwo ogu. Ha gbachi nkiti, ọ buru ujo. Ma, matakwa na onye ujo na-ebu ụzọ nwuruo ala tupu onwu abiara ya. Mana, ọ burugodu na a ga-alu ogu maobu na a

gaghị alụ ọgụ, ọ na-adị mma ka e
burugodu ụzọ charụọ anya

Irooha na nwunye ya mechara
kwekorita na Irooha ga-ere ọgbatumtum
ya. Maka na ọ bụ mma onye nwere ka ọ
ga-eji were naa aka. N'ihi na ọ bughị onye
nwechaa ihe mgburi, ihe mgburi a na-
egburi ya. Maka na onye nwere akpa
ekwesighị ka o were aka chiri ihe ogologo.
Irooha buru ọgbatumtum ya ree iji were
nweta ego ọ ga-eji kwurụ ụmụ ya ụgwọ
akwụkwọ. Ka o rechara ọgbatumtum ya
ahụ, nwunye ya na ụmụ ya bere akwa
nnukwu. Akwa ariri. Maka na ha amaghị
na ọ bụ ka ụwa dị n'ihi na ụwa agbaala ha
ka ahụ, bie ha ka ọkwurụ ma bio ha ka ji.

ISI NKE ASAA

Ka Irooha rechara ogbatumtum ya ahụ, ọ kporo nwunye ya, ha abuo were tukota isi onu. O siriri nwunye ya na ọ hula otu onodu ha si were di ugbua. Na ọ gaadi mma ka otu onye n'ime umu ha ato kwusi igu akwukwo, ka ha were nwanyo chooro ya ihe ọ ga-emewezi. Na atumatu di otu a ga-enyere ha aka n'izuputanwu mmadu abuo ndi ozo na praimari ma nwee ike zuru ha gawa n'ihu.

Urenwa were si di ya na arọ ahụ ọ tutara amaka. Mana ọ juru di ya kedụ onye o chere na ọ bu ya ka ha ga-akwusi iga akwukwo n'ime umu ha ato ndi ahụ. Irooha were si ya, "Ọ ọ Ejike" Urenwa were sika di ya na ebe ahụ uche ya gara bukwa ebe uche nke ya gbajere. Na ozigbo

o kwulitere okwu ahụ, ebe uche ya gbajere ozigbo n'egbughi oge obula bu n'ebe Ejike no. Na ebe o bu na Ejike amaghi akwukwo na o kwesiri ka a kwusi ya igu akwukwo ka e were nwee ike zuo umunne ya ndi nke na-ama akwukwo.

O buru na a kwusi Ejike igu akwukwo, a ga-achotariri ya ihe ozoo o ga-eme. Na ebe ha no bu Nnewi. Ihe Ejike ga-eme were buru mmadu juru eju. O buru na o mughi ka e si azu ahia, o muo oruaka. Udiri ahia o choroo ka o muo, di na Nnewi. Oruaka, udi di iche iche dikwa na Nnewi. Nke obula o choroo ka o muo, a chotara ya. Na naani ihe ha maara bu na Ejike ga-achotariri akaraaka ya. Maka na akaraaka ya adighi n'akwukwo. Na o ga-ahapu ndi akaraaka ha di n'akwukwo ka ha guo akwukwo.

N'ezie, ihe tinyere Irooha na Urenwa n'echiche di otu a bu maka ihe isiike. O bughị otu a ka ha si were na-eche echiche banyere umu ha ato. Mana o na-abu nkwa dagharịa, a tugharịa okpa egwu. Maka na a naghị anọ otu ebe were na-ekiri mmọnwu. N'ihị na o bu naanị osisi si na a ga-egbu ya o kwuru. Mana, a gwa mmadu na a ga-egbu ya, o zowa isi onwe. Irooha na Urenwa bu isi onwe ha ka ha na-azo. N'ihị na o bu onye no ndu na-akọ akuko ogu. Maka na o buru na a gbachi udu nkiti, o waa, anwuruoku alaa.

ISI NKE ASATỌ

Ndị Igbo sị na otu ọ masịrị mmiri ya siri zoo, na ala ga-amịrị ya. Maka na ọ na-abụ a gbachaa izu a kọrọ ntị. N'ezie, Irogha na Urenwa atuputala arọ otu ha gagesi were rịa ugwu ka ọ ghara igbaji ha ukwu. Mana, ọ ga-adị mma ka ha mee ka ndị ga-eso ha rịa ya bụ ugwu mata otu ha siri chọọ ka a rịa ya bụ ugwu chere ha n'ihu.

Nna na nne ọbụla kwesiri ka ha na-akọwara umụ ha otu onọdụ ezinaulọ ha si were dị. Umụaka kwesikwara idi na-enwe ntụkwasiobi n'ebe nna ha na nne ha nọ maka na ha bụ chi ha na-ahụ anya. N'ihikwe a, nna na nne kwesiri ka ha na-agwa umụ eziokwu. Umụaka kwesikwara ka ha were eziokwu na ihunanya were na-eso

ndị mụtara ha n'ihì otu ọ masịrị afọ ya siri saa nne ehi ọ ga-ejurịrị abọ. Otu ọ masịrị ụbochị ya siri dowe ihu, nne burịrị nne. Nna burụkwa nna. Maka na nwatakịrị nne ya gara ahịa anaghị amata ihe nwatakịrị nne ya nwurụ anwụ na-agabiga.

Otu ụbochị ka ha richara nri abalị, Irogha na nwunye ya bụ Urenwa were si ụmụ ha na o nwere ihe ha chọrọ ka ha gwa ha. Na o nwere arọ ha tuputara ga-enyere ha aka n'ezinaulọ ha. Irogha were si ha, “Ụmụ m, biko geenụ m ntị nke ọma. Ihe a m chọrọ ikwu ugbua bụ ihe m na nne unu cheputara anyị ga-eme iji were hụ na ọnọdụ ahụhụ a anyị nọ na ya ugbua ememilaghị anyị. Ọ bụkwa ọnọdụ ojoo nke anyị nọ n'ime ya ugbua tinyere anyị n'ụdịrị echiche a. Anyị bụkwa n'obi na echiche a ga-eme ka anyị wee nọgharịa

onodu iji were ghotu onwe anyi n'ada a anyi na-ada ugbua. Unu huru na ada a na-achi anyi choro ikwatu anyi n'ala ma gbajichaa anyi aka na okpa. Anyi a ga-ekwe ka nke ahụ mee? Mbanu!”

Ka Iroha na-ekwu ihe ndi a niile umu ha nochu nwayo were na-ege ya nti n'olu. Ha maara na o kwuchabeghi ihe o choro ikwu. Na okwu ka juru ya onu. Nne ha bu Urenwa noka n'otu akuku were na-egekwa di ya nti n'ihe o na-ekwu. O makwara ebe okwu di ya na-aga. Maka na o bu ha abuo gburu ya bu ewu ma bokwa ya. Ihe Iroha na-emezi ugbua bu ibuputa ya bu anu ewu ha gburu ka onye obula kere nke ya. Nke ruoro onye, e kenye ya. N'ezie, oku anaghi agbasa naani ma o mezuru ihe e jiri za ya.

ISI NKE ITOOLU

N'ezie, nti anaghị ezu ike naanị ma ihe ọ kpụ n'ọnụ ọ gwurụ. Ka Irooha na-agwa ụmụ ya okwu, ụmụ ya na-ele ya anya n'ihu, na-ege ya ntị ma na-elekwa ya anya n'ọnụ iji mata nke bụ isiokwu. Iji kwuo eziokwu, ihe ahụ Irooha chọrọ igwa ụmụ ya hịara ya ezigbo ahụ ikwu. Mana, otu anya adịla, a ga-eleriri ya ele. Maka na ọ bụ onye bu ibu maara otu ibu o bu si anyị ya arọ. Ọ bụkwa onye ahụ ga-achọ ka e zituo ya ibu o bu. Maka na ọ gbachi nkịtị, ibu ahụ anyịgbuo ya. Onye ọbụla ibu nyịgburu aburula onye nwurụ anwụ. Matakwa na ọ bụ onye nwuo, nke ya agaa. Maka na ọ bụ a di ndụ, e mebe mmọnwụ. A dighi ndụ, mmọnwụ alaa.

Ka Iroṣha kwukatara okwu, o wee kpọọ okwu aha. N’ihi na ọ na-adi mma ka a kpọọ anụ ndị a na-eri eri aha, ka anụ ndị a naghị eri eri ghara igbagbu onwe ha n’ọsọ. Iroṣha, tupu o mechie okwu ahụ ọ na-agwa ụmụ ya, ọ sịrị ha, “N’ezie ụmụ m, udu m awaala. Aka akụchapụla nna unu. Ọ bughizi otu ọ di na mbụ ka ọ dizi ugbua. M na nne unu ekpebiela na otu onye n’ime unu ga-akwusi iga akwukwọ, ka anyị were nwee ike zunwuo mmadu abuo n’ime unu n’uloakwukwọ. Anyị agaghizi akwunwuru unu naato ugwo akwukwọ. Unu ejirila anya unu were hu n’ezie na ogodo na-atopuzi anyị n’ukwu. Onye anyị choro ka ọ kwusi iga akwukwọ bu Eijke. Ebe ọ bu na ọ naghị ama akwukwọ, ọ ga-akwusi igu akwukwọ ka anyị na ndi nke na-ama akwukwọ ga-esi

were jee. Ndị m na-ekwu maka ha bụ Nneoma na Adaora. Aga m achọtaziri Ejike ihe ọzọ ọ ga-eme wee buru mmadu. N'ihi na onye igu akwukwo ekwghi, ime ihe ọzọ ga-ekwe ya. O buru na....”

Tupu Irooha ekwuchaa ihe ọ kpu n'onu, Nneoma na Adaora amalitela bewe akwa. Akwa ha na-ebe abughikwa obere akwa. Ha bekatara akwa, Ejike na nne ha sorokwuo ha bewe akwa. Gini ka ha na-ebere akwa? N'ezie, ihe ha na-ebere akwa ebuka. Ha na-ebe akwa, ha a na-asị “Uwa, ọ bu otu a ka i di. O kwa imeela uche gi. Chineke ekwekwala ka ya bu mmiri na-ama anyi ugbua zuo anyi ahụ o o” Irooha kwusizia ihe ọ na-ekwu n'ihi na ọ kpoola okwu aha. Mgbe ndi be ya na-ebe akwa, o hulata isi ya ala, ma na-eri n'ude ka ebule n'ihi na o na-abu anya bewe, imi ebewe.

ISI NKE IRI

N’ezie, ọ na-abụ ọgụ karịa ọgụ, ndị a gbajiri aka asị ndị a gbajiri ọkpa, ndo. Irooha mechara were sị ndị be ya mechie ọnụ ma kwusị ibe akwa n’ihi na e jighị ibe akwa were na-egbo mkpa. Kama ọ na-eme ka mkpa na-akpụ onye o ji, isi. Maka na akwa na-eme ka arịrị rịa ọtọ ma togbuo onye ọ rịkwasara.

Ka ha kwusiri ibe akwa ma hichachaa anyammiri ha, onye ọzọ kwuru okwu bụ Nneoma. Nneoma chọọ ka o kwuo okwu, anyammiri na akwa obi mwute agaghị ekwe ya. N’ezie, okwu na akwa anaghị adakọ. Onye na-ebe akwa were na-ekwu okwu, a naghị anụcha ihe ọ na-ekwu nke ọma. Onye na-ekwukwanụ okwu were na-ebe akwa, okwu onye dị otu

ahụ na-adị ka nke nwatakiri na-amụ ikwu okwu. Mana, mee elu, mee ala, onye ọbụla choro ka a nụ olu ya ga-ekwupuriri ihe di ya n'uche. Nneoma mechara jideta onwe ya, wee kwusi ibe akwa. O kasiri onwe ya obi nke oma ma mekwaa ka anyammiriakwa ahụ na-agba ya kwusi ka o were nwee ohere kwuo ihe o choro ikwu n'ihu onye ọbụla. Maka na onye na-ebupughi mbekwu mgbe o na-asu ahija, o bu mgbe mbekwu riri elu osisi ka o ga-ebupu ya?

Nneoma wee si nna ya, “Anyi anula ihe i gwara anyi. Okwu gi amaka. Atumatu a gi na nne anyi tuputara bu igba. Echiche unu bu kpoo. Mana, kama Ejike ga-akwusi igba akwukwo, m bu Nneoma akwusi akwukwo ma choo ihe ozo muo.

Anyị niile nọ ebe a maara na Ejike amaghị tughbụm. Ejike bụ ezigbo iti. O maghị aka nri ya na aka ekpe ya. O bụ naanị iga akwụkwọ na ịgụ akwụkwọ ga-ehicha ya”.

Nneoma ekwuchabeghị uche ya. O were si nna ya na nne ya, “O buru na Ejike guo akwụkwọ na o ga-enyere ya aka na ndu, nyere anyị bụ umunne ya aka ma nyekwara ndị mụtara ya, aka. Onye amaghị ihe kwesiri ka a zuo ya ma zuchasie ya ike. Maka na i hapu ya, o togboro ebe a hapuru ya, n’ihi na o gaghi echetanwu ihe o ga-eme onwe ya. Mana, onye mara ihe na-eji aka ya zowa onwe ya ma o gbajuo wee doro. M tochara ha. M bukwa ada n’ulo a. Kama ihe obula ga-eme ha, ihe ahụ buru uzo mee m. O nwekwaanụ ihe obula a choro ime ha, si buru uzo mee m ya. N’ihi nke a, Adaora

na Ejike gụwa akwụkwọ ka m chọọ ihe
ọzọ mewe ka anyị werenụ ọnọdụ anyị a
hanye Chukwu n'aka.

Ihe Nneoma jiri mechie okwu ya bụ
ihicha anyammiri na ibe akwa. Nna ya na
nne ya gwakwara ya ka o mechie ọnụ ya
n'ihia na ha anụla ihe o kwuru.

ISI NKE IRINAOTU

Ozigbo Nneoma kwuchara okwu, onye ọzọ kwuru okwu bụ Adaora. Adaora wee si nna ya na nne ya, “Ọ bụ ebe ahụ Nneoma kwụ n’okwu a ka m kwụ. Kama Ejike ga-akwusi igu akwukwọ, ka m soro Nneoma kwusikwuo igu akwukwọ. Agumakwukwọ Ejike ka were di mkpa. Maka na ọ bụ onye ahụ adighi na-aga n’ulogwu. Amamihe korọ n’ebe Ejike nọ. N’ihi ya, o kwesiri ka a zọ ya, ka ọ mara ihe. Ọ buru na a zughị ya azu nke oma, ka ọ mara ihe, o tolite, ọ zogbuo mmadu. Mana ọ guo akwukwọ nke oma, o tolite, ọ zotanwuo onwe ya”.

N’ezie, okwu ka fọdukwarị Adaora n’onu. Maka na ọ na-abu ihe kariri dike biakwute dike, okpukpu okwu aputa ya

n'ọnụ. Adaora were mecha si ha, “Ọ nwere ama m choro igbara unu. O nweghi onye a zuwara ka a hapu izuputa ya mmadu. Maka na o bu aka pichara ukwa o were di mma oriri. O bukwaa aka mere azu o gbaa nkurunku. O buru na a hapu nwatakiri na-amaghi ihe ka o were nzuzu too, o tolite, o were nzuzu na-aghu ndi niile gbara ya okirikiri, ahụ. Uzu o ga na-eme agaghi adikwa ndi nwe ya mma na nti. Izu o ga na-agba mgbe niile bu izu ahia ndi nwe ya. Omume ya niile ga na-adị iche, nke ndi nwe ya adikwa iche. Mgbe niile o na-eche na a na-emegbu ya emegbu. O na-emegbugodu mmadu, okwu ya niile na echiche ya niile bu na a na-emegbu ya. O kpurugodu nri n'onu, o ghebe onu oghe na-ekwu, ma na-ekwusi ike na a na-emegbu ya. O nweghikwa ihe obula e meere ya obi ga-adị ya mma. O

jidegodu mmadu n'ala, o ga-anọ n'elu onye ahụ na-etị mkpu, na-ebe akwa na a na-achọ ka e gbuo ya. Mgbe niile ihe ga-abụ mkpa ya bụ ka a na-emere ya emere. O jidegodu, o na-achọ onye o ga-anara nke onye ahụ ji.

Matakwanu na Ejike bụ nwoke. Kama a gaghị azu ya, ka a hapu izu anyị. Maka na o buru na a hapu izu ya n'ihị na o naghị ama akwukwọ, n'ikpeazu, anyị tochaa, o ga-ahuta onwe ya ma na-agwakwa onye obula choro inu na nna ya na nne ya hapuru izu ya n'uloakwukwọ. Na o bu ndi nke nwanyị ka ha zuru wee hapu izu ya. O buru na o bu Ejike ji aka ya were si na o gaghizi agu akwukwọ, okwu e nwee osiari. Mana, nna ya na nne si ya kwusi igu akwukwọ maka na o naghị ama akwukwọ, ka e were zuo ndi na-ama akwukwọ, n'ikpeazu o gbaa ma gbajoo

n'ụwa, o nwee ebe ọ ga-ebido aka na kwa ebe ọ ga-adabere ma ụwa jụwa ya ajuju.”

Ejike ga-aguriri akwukwo. Kama ọ gaghi agu akwukwo, kama m na Nneoma akwusi igu akwukwo. Anyi bu umunwanyị. Anyi ga-aka were ghota n'oge ikpeazu. Ejike bu nwoke. Umunwoke anaghi echefu ihe echefu. Oke ochicho na-adị umunwoke n'ahu agaghikwa ekwe ya ghota ihe kpatara mmiri ji wee baa n'opi ugbuguru ma o too. O buru na unu mee ihe a unu bu n'uche, unu nochaa were nwuo, ụwa a agaghikwa aba anyi na Ejike. Otu obula o si were na-ahuta anyi ka nwunye ya na umu ya ga-esi na-ahuta anyi. O bu eziokwu na Ejike anaghi ama akwukwo. Mana, ya guwa akwukwo. O burugodu na o kweghi ya, ya kwedo aka n'osisi were guwa ya. Maka na ihe obula siri ike, ọ bu

mmadu ga-eme ya. N'ih i na a choba ka o ju akpa tupu e kechie ya onu, a mara na ihe bere unyahu ga-ebekwa taa".

N'ezie, okwu Nneoma kwuru amaka. Mana, nke Adaora bu afa ka o gbara. Chukwu Mmunsu si n'ime umuaka abuo ahụ were gbaara Iroha na Urenwa ama ihe zoro ezo. Ndi Igbo turu ilu were si na o na-abu a yia ka a ha wee buru ogbo, a yia ka a ha wee nwee uche. Ma Nneoma, ma Adaora egosila nne ha na nna ha na o bu ihe okwu putara ka nze ji ezida ibu obi. O buzikwa Iroha na Urenwa ka o diiri ka ha gbakoo ma wepu. N'ih i na okpukpu a tpuuru nkita n'ez i bu ka ya na ndimmo jezia chipu ya. Maka na onye obula a duru aka n'onu buzi ya ji ugwo ugu.

ISI NKE IRINAABUỌ

Elu adighi mma, ala adighi mma, gini ka a ga-emezi etiti naabọ? Kedụ otu a ga-esizi were kwọọ onye ukwu wara? Okwu niile ahụ ezinaụlọ Iroọha na-ekwu gbadoro ọkpa n'ụzọ okwu abụọ. Nke izizi bụ otu a ga-esi mee ka ihe isiike batara n'ezinaụlọ ya ghara itogbu ya na ndi be ya. Nke abụọ bụ maka Ejike. Gini ka a ga-eme Ejike?

N'ezie, Ejike a na-ekwu maka ya nọ n'ogbọkwu kemgbe nna ya, nne ya na ụmụnne ya na-ekwu ihe niile ahụ ha na-ekwu banyere be ha, ọ tụtụghị ọnu. Gini kwanụ ka ọ maara ọ ga-ekwu? Ọnu erubeghi ya n'okwu. Ọ bụ eziokwu na o nweghi ihe ọbụla o kwuru. O nweghi ihe ọbụla ọ chọrọ ikwu. Ọ nọ na-egere

egere ihe niile a na-ekwu n'abalị ahụ. Ntị ya abụọ ghecha oghe nke oma. Ihe niile a na-ekwu na-abacha ya ntị. O burugodu na o naghị ama akwukwọ, ntị echighị ya. O bụ eziokwu na o bụ ya ka ụmụnne ya tochara. O ka bụ ezigbo nwatakiri. Mana, o bụ okwu nwatakiri nuru ka o ga-eji were mee ihe okenye gwara ya. N'ihia nke a, okwu obula a gwara nwata na-adị ya n'obi kwa mgbe obula.

Oge Adaora kwuchara okwu nke ya, nna ha bụ Iroha wee si "Umụ m biko, kedunụ otu a ga-esi gaa ya bụ ije ka o kwe ogiga. Onye obula nwere aro ya tuputa maka na a nyuko amiri onu, o gboọ ufufu. Onodu anyi n'obodo a ugbua na-ata m na nne unu mmiri n'ahụ. Anyi amaghizikwa ihe anyi ga-eme. N'ezie, anyi bu ewu no ndu, na-agaghari mana mpi anyi

akpochaala nkụ. Ya bụ ije anyịla ọgụga. Anyị aga akwara ngwongwo anyị hapụ Nnewi, lawa Mbutu? Ọ bụrụ na na anyị chechaa ihe anyị ga-eme ọ̀nọ̀dụ ọjọọ a biakwutere anyị, anyị echetaghị, anyị asi Nnewi, “Ka e mesia.” Ekele dịrị Chukwu na m rụtara nwobere ụlọ n’obodo anyị bụ Mbutu. N’ihi ya, ọ bụrụ na anyị buru ngwongwo anyị laruo Mbutu, anyị akwabaga ha n’ụlọ anyị ma sorozia ndị be anyị nọ n’obodo chọwazia ihe anyị ga-eri”.

Ozigbo Irooha kwuchara okwu, nwunye ya bụ Urenwa were si ya, “Nnaanyịukwu, okwu nke a ị kwuru ugbua adabaghị chaachaa. Kama anyị ga-akwara ngwongwo anyị were laa Mbutu, kama anyị anọrọ na Nnewi nwuo, e bulaa ozu anyị Mbutu. Maka na ahụhụ mmadụ

nọ n'obodo mepere emepe na-ata ka mma
karia nke mmadu nọ n'ime obodo were
na-ata. Ahuhu n'ime obodo bu onwu.
Mana ahuhu n'obodo mepere emepe bu
igba mbọ. Maka na onye obula na-ata
ahuhu n'obodo mepere emepe ka nwere
olileanya na o ga-emecha dikwa mma.
Mana, onye na-ata ahuhu n'ime obodo na-
akpudebe iliozu ya nso. Maka na mgbe
obula mmadu lukatara ogu were chilie aka
elu, onye ahụ aburula onye e meriri emeri.
Onye obula ihe isiike chulara n'obodo ya
aburula onye uwa meriri. Okwukwe m
niile bu na Chukwu ga-azariri ekpere anyi
otu ubochi”.

N'ezie, Urenwa ekwuola uche ya.
Kedukwanu maka uche umu ya? O buru
na o ju na o gaghi ala, umu ya
kwetakwanu na ha ga-ala? Di ya na umu

ya kwetakwanu na o kaara ha mma ino na
Mbutu nwuo kara ino na Nnewi, gini ka o
ga-eme? Naani ya o ga-anọ na Nnewi?
Mbanu! Maka na akwu ga-esoriri ibe ya
were gbaa mmanu.

ISI NKE IRINAATO

Ka Urenwa kwuchara uche ya, Nneoma were si ha na ya nwere okwu. Nna ya were si ya o mara ihe obula o choror ikwu, o kwuo n'ih na o bu aka weta, aka weta, akpa eju. O were si nna ya na nne ya, "Anyi agagh ala Mbutu. Anyi ga-an na Nnewi. O nweghikwa onye obula n'ime anyi ga-akwusi igu akwukwo. Anyi etolitela. Anyi bu umu unu ga-enyere aka n'ikpata ihe a ga-eji were na-azu anyi n'uloakwukwo. Ihe siri ike bu mmadu ga-eme ya. Onye kwe, chi ya ekwe."

Ka Nneoma na-ekwu okwu, nna ya, nne ya na umunne ya na-ele ya anya n'onu ka ha mara ebe o na-eje. O were si nna ya, "M na Adaora ga-etinyezi isi n'ahia

mbughari. Ahia mbughari ahụ ga-abụkwa nke anyị. Ebe ọ bụ na nne anyị maara eghe akara ma marakwa eme akamụ, anyị ga-amalite mgbere akara na akamụ. Ọ bụrụ na nne anyị ghechaa akara, m na Adaora ebugharịa ya, ree ya ma welatara ya ego anyị retara. I ga-esi n'ego ahụ i retara n'ogbatumtum gi were zutara ya ihe niile e ji eghe akara na kwa ndi nke e ji eme akamụ. A ga-amatakwururu ya oka na agwa ka ọ malite ozigbo. Ebe ọ bụ na Ejike anaghi ama akwukwo, ọ gaghi eso anyị n'ahia mbughari a. Ya nodu guwa akwukwo. Ọ bụ anyị tochara ya. Ọ bụrụ na o soro anyị n'ahia mbugharịa a, uburu ya ga-akpochi kpamkpam. Nke a mee, ọ kara njọ. Ọ buruzia na ya bụ nnunu anyị na-achọ ka anyị jide efewarala.”

N'ezie, o nwere ụdị okwu nwatakiri ga-abu o kwuchaa, e lewe anya n'akuku ka a mara ma o nwere okenye kwu ya n'akuku gwara ya ihe o ga-ekwu na kwa otu o ga-esi kwuo ya. Mana, ihe anyi ga-amata bu na otutu mgbe ka mmuonso na-esi n'ime umuaka were na-agwa ndi okenye okwu. Okwu Nneoma kwuru di ka o bu ozi ka e ziri ya. O burukwanu ozizi ka e ziri ya, o ziela ya. O bukwuazi ndi o ziri ya ka o diiri ima ihe ha ga-eji ozi e ziri ha were mee. Iwere ya na itufu ya, ha ga-ewere otu.

Mana okwu oma na-atogbo ka okporouzo. O na-akwu oto ma burukwa ihe. O na-etika onwa ma na-achawaputa ka anyanwu ututu. Ozigbo, Nneoma kwuchara okwu were nodu ala, Adaora were si nna ya na nne ya na aro ahụ

Nneoma tuputara amaka. Na o kwetara n'ih i niile Nneoma kwuru. Maka na o bu mkpughari ka e ji ere nwamkpi. N'ih i na a nagh i an o otu ebe were na-ekiri mmonwu.

Adaora sika ha na o na-abu uz o mmadu si agafe mechie, o riowa Chukwu ka o mepeere ya uz o oz o. Maka na o bu ihe onye rior o chi ya ka o ga-enye ya. Onye gbach i nk i, chi ya agbachikwa ya nk i. N'ezie, izu obula a gbaara nt i bu ka nt i were ya mee ihe. Iroha na Urenwa nabatakware echiche Nneoma ah u n'aka oku n'aka oku. Ndi Igbo si na o bu mmanya ka a na-anuchitere diochi, na a nagh i adachitere ya n'elu. Urenwa n'onwe ya jikwa obi ocha were nabata ya bu oru a si ka o malite. Obi ya nabatakware ya bu atumatu nke oma. Maka na onye obula e

nwudere n'ala ga na-anughari tutuu o si n'ala ebe ahụ e nwudere ya were kulie.

N'ezie, ibegiri ji obula e sutere na mmanu buzi onu ka o na-eche. Maka na akpiri ga-ezidara ya afọ, nọzi na-aku mgbanu. Afọ n'onwe ya o ga-abiakwute akpachachaala ala were na-echezi ka a konye ya ji. Irooha na Urenwa kwesiziri ka ha mata na o bu onye a na-eduje n'ama na-ebu uzọ. Maka na o bu e mee ngwa ngwa e meghara odachi. N'ihhi na o bu n'oku n'oku ka e ji eri ihe onye agwu. Maka na onye obula ji ihe onye agwu were hapu iri ya, o buru na anya doo onye agwu, o nawakwa onye ahụ ihe ya o ji.

ISI NKE IRINAANỌ

“Goonụ akara! Goonụ akara di ọkụ!!
Goonụ akamụ!!! Goonụ oyooyo
akamụ!!!” Nke a bu oluahia Nneoma na
Adaora. N’ezie, mgbereahia amalitela. Ire
ahia akara na akamụ ha kwuru okwu ya
ebirila ọkụ. Nneoma buru akara si akụkụ a
na-aga, Adaora eburu akamụ si akụkụ nke
ozo. Ka ha na-aga, ka ha na-eme ka ndi
mmadu mata na ha na-aga, ma matakwa
ihe ha na-ere. Ma Nneoma, ma Adaora, ha
abuọ macha akụkụ ebe ha na-ere ahia ha
bu. Ahia obula ha bu were puta anaghikwa
eso ha were na-alota ebe ha bi.

Ha na-erecha ihe niile nne ha
bunyere ha ree. Ahia ha na-ere anaghi
adaru ala. Ndi mmadu maara maka ha na-
echebiri ha echebiri. Ozigbo ha na-aputa

ka ahia ha na-agwukwa n'aka oku aka oku. Ha jechaa na-alota, ego esoro ha na-alota. Nneoma na Adaora maara ihe nke ukwu. Ha maara onwe ha ma marakwa ebe ha si aputa. Ha maara onodu ha no na ya ugbua ma burukwa n'uche ha mgbe niile na o bukwa onodu ahụ si n'imeulo ha were chiputa n'ezi. N'ezie, o bu onye amaghị ebe mmiri siri mawa bu onye anaghị ama mgbe mmiri ahụ ga-akwusi.

Ego obula Nneoma na Adaora retara na-eso ha alaru na be ha. Ha na-esikwa otu ahụ ha siri reta ha were nye ya nne ha. Ha buru ahia ha na-ere puta, ha anaghikwa alaghachi azu na be ha tutuu na ahia ha na-ere agwuchaa. Nneoma na Adaora na-ere ahia ha ka umuaka mabuuru ka e si azu na kwa ka e si ere ahia. Ha amughị maka izu ahia, kama o bu ajuonwu ka ha ji were baa

na mmṛnwu. Maka na onye ọbula ọso ọnwu na-achụ ga-agbariri ọso ndu ya. Ọso ndu anaghikwa agwu ike. A gbawa ya, a naghị ele anya n'azu. Maka na onye na-agba ọso ndu bu onye isiukwa were ike idagbu. Mana, o buru na isiukwa adagbughi onye ahụ, onye ahụ ebute isiukwa. O kwesikwara ka i mata na onye ọbula butere isiukwa no n'oke ahuhu. Mana ihe uto na-eso ahuhu n'azu ma a tachaa ya.

Ka ọso malitere chụwa ha, ma nne ha bu Urenwa, ma Nneoma, ma Adaora, ha niile kere aji n'ume tupu ha malite ya bu ọso. Ha na-agbakwanu ya bu ọso ka ha gbata ya ihe. Ha gbakata, ha awuba ka onye ara. Maka na onye emeghi ka onye ara, umunna ya agaghi alunye ya nwanyi. Nna ha bu Irooha na nwanne ha nwoke bu

Ejike sokwa n'osọ ahụ. Kwa ututu obula, nna ha akwado gawa n'oduahia ya ka o mara ma uzọ kpochiri akpochi o ga-akpoghe. Ejike n'onwe ya sokwa nne ya were na-eghe akara. O na-enyere nne ya aka n'uzọ o nwere ike site n'isacha afere, ikwọ agwa e ji eghe akara, ikwọ oka e ji eme akamu na oru ndi ozọ o ga-arunwu.

N'ezie, n'ezinaulo Irooha, o nweghi onye no nkiti. Nnukwu azu na-akpata obere nku, obere azu na-akpata obere nku. O bu eziokwu na otu onye obula ha na ndu ka ihe o na-eme na-aha. Mana, ha niile na-eme ma mekaria ike ha n'ihi na o na-abu arusi nyekaria nsogbu, a gwa ya osisi e ji were tuo ya. Maka na o na-abu anwuruoku karia ewi n'onu ya, o chowa ufu ya.

ISI NKE IRINAISE

Na be Irooha, a naghizi ekwute okwu ihapu Nnewi wee lawa Mbutu. O nweghizi onye obula n'ime ha na-echetakwa n'echiche ka ha kwara ngwongwo ha were si na Nnewi laa n'obodo ha bu Mbutu. Malite na nna ha bu Irooha wee ruo na Ejike, o nweghizi onye udiri ihe a na-abatazi n'uche. Mana o nwere ebe echiche ha dizi ugbua. Ebe ahụ echiche ha niile di bu ebe kacha were buru mkpa ha ugbua. Ajuju were buru, Gini bu echiche ha ahụ ugbua? Kedụ ihe ahụ kacha wee buru mkpa ha ugbua? Gini bu ihe ahụ kacha were na-echu ha ura ugbua?

N'ezie, ihe ahụ kacha wee buru mkpa ndi be Irooha ugbua bu otu a ga-esi mee ka akara na akamu ha na-ere na-

erutacha ndị niile choro ha, aka. Mbọ ha niile bu ihu na akara ha na-akamu ha na-ezu ndi niile choro izuru ha. Ma Irooha ma nwunye ya, ma umu ya, onye obula tinyere aka n'oru. Nke onye obula ga-arunwu, o ruo. o nweghi onye na-eche ka a gwa ya ihe o ga-eme tupu o mewe ya. Mbọ onye obula n'ime ha na-agba bu ihu na uzọ ahụ Chukwu mepeere ha ohuru echighi. Maka na onye obula e nyere ihe o were hapu ilezi ya anya, a narakwa ya ihe ahụ e nyere ya, were ya nye ozọ. Mana, onye lezie ihe obula o nwere anya, lezie ihe obula o nwere anya nke oma, uru aburu nke ya.

Maka Chukwu, akara ndi be Irooha na-eghe na kwa akamu ha na-eme anaghi ezuru ndi choro ha na Nnewi. Akara na akamu ha na-ere anaghi adaru ala. Ole

ọbụla ha weputara n'ụbọchị anaghị ezuru ndị chọrọ ha. Na Nnewi niile, naanị akara na akamụ ndị be Irooha ka a maara. Onye ọbụla akara na akamụ na-agụ, ọ chọrọ ha gawa. Ha burukwanụ ha gafeta n'akụkụ ndị ọ dị mkpa, ha azukọrọ ha niile ha bu were pụta ahịa. Mgbe ọbụla ha gara ahịa, akara ha na akamụ ha anaghị ezu ndị chọrọ ha.

Iji kwuo eziokwu, akara ndị be Irooha bụ kpoo. Akamụ ha bụrụ igba. Onye ọbụla tara akara ha ma ńụọ akamụ ha ga-achoriri ha nke ugboro abuo. N'ihina ọ na-abụ ụzọ dị mma a gaa ya ugboro abuo. Maka na naanị ihe a na-agwa onye isi na ọ dighi n'ofe bụ mmanụ. A naghị agwa ya na nnu adighi n'ofe. Kwa ụbọchị ọbụla Nneoma na Urenwa rechaa akara na akamụ ha bu were gaa ahịa, otutu ndi

mmadu na-agwa ha ka ha buru uto butere
ha akara na akamu echi, na-aka ndi zuru
ha ahia taa. Ubochi obula ha gara ahia,
mgbereahia ha anaghi ezuru ndi gwara ha
ka ha buru uto butere ha ka ha zuru ma ya
foduzikwa ndi nke ji ego ha were na-eche
ha ka ha bjarute.

ISI NKE IRIN AISII

N'aha Chineke, ụwa anyị nọ na ya kwesiri ka anyị mara ya. Onye mara ụwa, ụwa amara ya. Onye ọbụla nọ n'ụwa a kwesikwara imata na ya na ụwa ga na-agba mgbà kwa mgbe ọbụla. Mgbà abughikwa obere mgbà. Mana, onye ọbụla ya na ụwa na-agba mgbà ekwekwala ka ụwa nwude ya. Maka na onye ọbụla ụwa nwudere na mgbà atọla. Onye ahụ atokiriila. Nkuli na-abụ ọgụ na mgbà. Onye ahụ mechagodu wee kulie, ọ gaghi enwetakwa onwe ya ọzọ. Onwe onye ahụ ga-agbariri ya ghari. Ihu ya na azụ ya ga-adiri ya ka mma abụọ di be onye ubiam. Nke di nkọ enweghi isi. Nke nwekwaranu isi adighi nkọ.

Ndị be Irogha esila n'ahia akara na akamu ahụ ha na-ere were gosiputa na ha achoghi ka ụwa nwude ha na mgba. Ha egosila ụwa n'ezie, na ọ na-abụ eze nchi fogodu otu, na nchi ga na-ata nri. Maka na ọ bụ onye chiliri aka elu bụ onye e meriri emeri. Onye kee aji n'ume, o meruo ihe n'isi. N'ihia na ọ bụ onye nọruru na mgbede na-esọ were rie nri abali. Maka na onye obula gakatarala ije were lawa azu matakwa na ọ bughị naani na o julala ihu kama na ije nke ọ gara aga alaala ya n'iyi. Nlaghachi azu onye ahụ laghachiri egosila na azu emerielala ihu. Onye obula nọ ndu n'ụwa a ekwesighikwa ka azu ya merie ihu ya. Maka na mgbe obula azu meriri ihu, a mara na a wusala ọwa n'ihia na ụzọ echielala. Ụzọ chie, ije akwusi. Ije kwusi, ila azu eturu ugo. Mana, kama ila azu ga-

eturu ugo, ịga n'ihu chie eze ma gbara
owuru n'ọkpa.

Mee elu, mee ala, ihu ka azụ maka
na ihu kwọ nwa n'azụ ma na-azakwa oku
a na-akpọ ya. Mana, azụ azụchaala ahia
nke ya, zachaa ebe niile ma chaa n'akụkọ.
N'ezie, ndị be Iroqha sooro ihu wee hapụ
azụ. Ha maara na onye ọbụla hapụrụ ihu
wee gbakwuru azụ, na ụwa onye ahụ ga-
adiri ka ụwa agadi nwanyi. Mana, onye
ọbụla gbakwuru ihu ga na-enwe
nchekwube mgbe niile na ọ ga-adiri
mma. N'ihia na ọndụ ọjọọ anaghị adigide.
O tee aka ọ dị njo, ọ dịkwa mma maka na
ụwa anyị nọ n'ime ya na-eme ntughari.
Ndị be Iroqha na-eme ike ha iji were hụ na
kama a ga-eji ha were kọọ akụkọ ọchi,
kama ka e were ha wee maa atụ mmeri,
ma werekwa ha na-agba ndị ụwa ume.

ISI NKE IRINAASAA

Ndị Igbo tūrū ilu were sị na onye ọbụla goro ọgo n'Asaba ga-amariri ka e si akpa ụgbọ epeepe. N'ezie, onye ọbụla juru azu ma nabata ihu ga-aburiri onye ita ahuhu na igba mbọ ga-eju ahụ niile. O bu eziokwu na ita ahuhu na igba mbọ bu nwanne, mana ha abughi otu. Ha yiri onwe ha, mana ha di icha. Maka na kama m ga-ata oke ahuhu, ka m gbaa oke mbọ. N'ihi na ahuhu ọbụla mmadu na-ata, uru were si na ya na-aputa, bu mbọ ka onye ahụ na-agba. Mana, mbọ ọbụla mmadu na-agba mana o naghị amịta mkpuru ọbụla gosiputara na onye ahụ nọ na nnukwu ahuhu.

Ndị be Iroha na-agba nnukwu mbọ n'ihi na oke ahuhu ha na-ata na-amịta

nnukwu mkpuru. Ma nna, ma nne, ma umu ha, anyammiri ha ebelatala. Akwa ha kwa ubochi obula esila n'akwa ariri puo ma banye n'akwa ekele na kwa akwa ariri. Kwa mgbe ka ha na-ekele Chukwu ma na-arikwa ya ka O meere ha kari otu O na-emere ha ugbua. Mgbe obula ha chetara na ha sizikwa n'alammu were na-aloghachite n'alammadu, abu otito ejuputa ha n'obi. Ha na-ekpe ekpere mgbe obula iji were na-egosi Chineke na O bu Ya dowere ha ndu ma na-eduzi ha uzọ.

Ma Nneoma, ma Adaora, ma Ejike, o nweghizi onye kwusiri igu akwukwo. O nweghikwa onye n'ime ha akwusiri igu akwukwo. Ha niile guuru akwukwo ha na-aga n'ihu. Ha na-agachikwa akwukwo ha anya. Ha na-esozikwa na ndi izizi na-akwu ugwo obula e kwuru ka e weta

n'ụlọakwụkwọ ha. Akwụkwọ niile ha ji agụ akwụkwọ na kwa ndị nke e ji akuziri ha ihe n'ụlọakwụkwọ enweghi nke na-akọ ha. Ahinze mgbereahia akara na akamu. O buru na o bughị mgbereahia a, kedụ ihe gaara ibu onodu umuaka? Ugbuga, igu akwukwo ka were na-anu ha oku n'obi karia mgbe ahụ o bu naani nna ha na nne ha na-akpata ihe e ji azu ha.

Kwa ututu obula na kwa mgbede obula, Nneoma na Adaora zuchaa ahia lota, ego di okpurukpu na-esokwa ha were na-alota. Umuaka abuo a maara ihe nke ukwu. Ahuhu uwa mekwuru ha, ha norozia n'ala were na-amata egbe di ime. Ego ole obula ha retara, ha na-esikwa otu ahụ ha siri reta ya, were ya nye nna ha na nne ha. Ha anaghi ekwe ka mmiri baa ego ha retara nti. Ihe o sokwara mkpa ego jide

ha, ha anaghị ele ego ha retara n'ahịa, anyanwa. Otu ahụ ha siri reta ego ka ha gaa-esikwa nyefee ya n'aka ndị mụtara ha

Ihe ọbụla bụ mkpa ha, ha na-agwa ya ndị mụtara ha. Nna ha na nne ha na-egekwa ha ntị ma ha nụ olu ha. Mana, n'ihị ụdị ọdụ ha nọ na ya na kwa ụdị ahụ ha na-ata, ha anaghị achọ ka ha na-enye ndị mụtara ha nsogbu. Ihe kacha were na-echu ha ụra bụ akwukwọ ha. Ndị na-ama akwukwọ n'ime ha achọghị ka ha daghachị azụ n'akwukwọ ha. Onye nke anaghị ama akwukwọ chaachaa nọ n'etiti ha, chọkwara n'ka ọ dị ka ibe ya n'ihị na nke m dị iche bụ ajọ aha. Maka na o kwesiri ka akwụ soro ibe ya na-agba mmanụ. N'ihị na aka ọkụkọ na isi ọkụkọ dị n'akwa ọkụkọ. Onye kwe, chi ya ekwe. N'ihị na otu onye ahala, ọ bụ chi ya na-

edu ya. Maka otu nwoke ahala, Ikenga ya ga-akwuriri ọtọ.

Ugbua, chi jie Irooha lakpuo, ụra eburu ya. Urenwa dina ala nteta ya aburu ụtutu. Mkpuruobi ha na-aruzi ọrụ otu kwesiri. Echiche ha ebeletala. Mana ihe kacha enye ha ọñu abughị na umu ha na-agachi akwukwo ha anya. Kama, ha buzikwa ndi ihe ha na-eri anaghizi ako ma burukwa ndi na-akwuchi ugwo ulo ha, anya. O bu eziokwu na ọria na-egbu mmadu mana ihe kacha edula mmadu mmuo n'oge atughi anya bu echiche. Mana, matakwa na echiche nwere nke ka ibe ya njo. Echiche banyere enweghi ihe a ga-eri ka egbu mmadu osooso kari a echiche banyere enweghi ego. Mana onye ekwekwala ka echiche ihe a ga-eri na echiche ugwo ulo a ga-akwu jituo ya ma

jide ya n'ala. Maka na onye ọbụla echiche
abuọ a jikoro aka onu were dakwasa,
onwu adizia onye di otu ka okpueze.

ISI NKE IRINAASATO

N'ụwa a anyị nọ n'ime ya, Chukwu kere ọnwụ, kee ndụ. Ndụ bụ maka ọnwụ Ọnwụ bụrụ maka ndụ. Onye ọbụla nọ ndụ n'ụwa a na-anwụ kwa mgbe ọbụla ma na-etetakwa kwa mgbe ọbụla. Mana, ihe kacha mkpa n'ụwa bụ onye nwụchaa, ya tetakwa. Maka na ibegiri ndụ ka ibegiri ọnwụ, mma. N'ihi na onye ọbụla nọ ndụ ga-azarịrị aha ya n'ụwa. Mana ọndụ kacha njọ n'ụwa bụ ọndụ ọ na-abụ a nwụọ, a gaghịkwa eteta ọzọ. E dozia ihu n'ala ili. Ntụ rula isii. E dina, e kpochie aja. Onye ọbụla a donyere n'ime ili were kpochie aja aburula onye agaghịkwa aza oku ọzọ n'ụwa a ma a kpọọ ya. Maka na n'ụwa a anyị nọ n'ime ya, ọ bụ onye nwụọ, nke ya agaa. Mana, onye nọrọ ndụ,

ọ chọta ihe ọ na-achọ. Maka na otu ụbọchị, Chukwu ga-echetarịrị onye ahụ.

N'ezie, Irogha ataala ahụhụ nnukwu na Nnewi n'ihì ọdịda ahia ya dara. Ahia ya daruru ala ma nyuọ ka ọkụ. Ekpere ya mgbe niile bụ ka Chineke mee ihe masiri Ya. Kwa ụbọchị ọbụla, chi foo, ndị ahia mechie, o sorokwa ndị ahia lọtawa. Ọ bụ nkwenye Irogha na ọrịa kacha egbu ọsọsọ bụ ọrịa a na-edinara ala. Maka na onye ọrịa jíturu n'elu akwa na-arịa ọtụtụ ihe. Ọ bughị nanị ọrịa ahụ ji ya ka ọ na-arịa. Onye ahụ ga na-arịa ọrịa ahụ na-egbu ya ma nọdụkwa n'elu echiche ga na-agdogbu ya. Maka na echiche na-eso ọrịa, na-aka ọrịa egbu onye o ji.

Ọzọ kwa dị ka ibe ya bụ na onye ọbụla nsogbu dakwasara, o were kpochie onwe ya n'imeulo, onye ahụ ewerela aka ya kpochie ụzọ enyemaka ga-esi bịa ya.

Maka na onye a maara nwere nsogbu bu onye a na-ahụ anya. Onye ahụ mepee ọnụ, a mara ụdị nsogbu dakwasara. Maka na onye zochie nsogbu, nsogbu adagbuo ya. Ụwa anyị nọ n'ime ya dị omimi. O buru ibu ma dị ogbu. Onye jụ ụwa, ụwa ajụ ya. Mana onye ghotà ụwa, ụwa aghọrọ ya ebe obibi.

Onye ọbụla nọ n'ụwa a kwesiri ima na o nwere onye dowere ya n'ụwa a ọ nọ n'ime ya. Onọdu ọbụla i hụrụ onwe gi na ya, were ya hanye Chukwu n'aka. Maka na Chukwu kere ụwa ma kee ihe niile di n'ime ya maara onọdu ọbụla onye ọbụla n'ime anyị nọ na ya. O bụkwa otu onye siri kowaa onwe ya ka a ga-esi ghotà ya. Chukwu na-anụ ekpere ọbụla e ji ezigbo obi na ikwuba aka ọtọ were kpeere Ya.

Mana, ọ bụkwa ihe magburu onwe ya ka onye na-ekpere Chukwu ma na-ariọ

Ya ka O gbooro ya mkpa ya burukwa onye na-agbasi mbọ ike. Maka na ọ bụ site na mbọ onye na-agba ka Chukwu ga-esi were zaa ya ekpere ya ma gbooro ya mkpa ya.

Onye ọbụla na-ekpe ekpere ma tukoọ aka ya na ọkpa ya ọnụ, were hapụ inyere onwe ya aka site n'iche ezigbo echiche bnayere onwe ya na kwa igba mbọ iji wee nyere onwe ya aka ọmatakwa na ọ na-atụ ekpere ya nga. Udiri ekpere ahụ na-ada n'elu n'elu, ọ naghị eru ala. Mana, ekpere na igba mbọ bụ enyi kwọ nwa n'azụ. Maka na mgbe ọbụla ọnọdụ di otu ahụ malitere kpawa ike, ọ di ka onye ahụ ọ bịaara o ji ọgwụ. Mba kwa! Ọgwụ ọbụla adighi na ya n'ihia na ọ na-abụ ube na ọka jekọọ, eze na ọchi a na-eme.

ISI NKE IRINAITOOLU

Aha nwoke ahụ bụ Adinta. Adinta bi n'ala bekee. Adinta bụ onye mgbereahia. O na-esi ala bekee were na-ebudata ahia obula o ga-ere, na Naijiria. O nweghi ahia o bu ya ka e jiri mara Adinta kpomkwem. Ahia obula di mma o huru n'ala bekee ma burukwa ahia o ga-erepunwu, o buru ya wuchaa na Naijiria. Ebe izizi o na-agba okpa ma o bata na Naijiria bu na Legosụ. O bukwere ebe ahụ ka o na-erechapu ngwaahia obula o buuru bata n'ala anyi.

Ngwaahia obula Adinta buuru bata na Legosụ anaghi adaru ala. Ndi ahia na Legosụ na-abusacha ha ma nyekwa ya ego ole obula ngwaahia ahụ putara. Adinta ji ego ma werekwa ego na-achụ ego n'ihina o nweghi otu e siri nwee ego ka o zuoro

onye nwere ya. Kwa ọnwa ọbụla, Adinta nọ na Legoọsụ. O bughi ụdị ngwaahịa a bịa n'ọnwa a, o buru ụdị ngwaahịa ọzọ bịa. Ngwaahịa ọbụla putara ọhụrụ n'ala bekee, Adinta ga-esoriri na ndi izizi ga-ebubata ya na Naijiria. Ozigbo ọ na-agba ọkpa na Naijiria ka ngwaahịa o bu were bata na-agwu n'ihi na ndiahia ya na-eche ya eche ma chebirikwa ngwaahia ya.

N'ezie, Adinta akpatala ego. O nweela ego. Mana ndi Igbo si na ọ bu onye na-eri ka ọ na-agu. Ego o nwere anaghi ezuru ya iji were na-ebubata ụdị ngwaahia di iche iche ndiahia ya na-achọ na kwa ụdị ngwaahia di iche iche ndi bekee na-aruputa ọhụrụ. Mana, ngwaahia ọbụla o bubatara na Naijiria, ọ na-anatacha ego ya tupu ọ laghachi n'ala bekee. Maka

na ọ bụ ego o retara ka ọ ga-iji budatakwa ngwaahia ọzọ.

N'ezie, ihe a naghị adabacha n'otu e siri chee ya ma chọọ ya mgbe niile. O nwere nnukwu ihe mere Adinta. Ihe ahụ mere ya, ọ tughị anya na ọ ga-eme ya. Kemgbe ọ zụwara ahia, ụdịrị ihe ahụ emebeghị ya. Gịnị bụ ihe ahụ mere Adinta? O nwere ngwaahia Adinta si ala bekee were bubata na Legoosụ. Ngwaahia ahụ gburu ego mma. Mana, ndiahia ya na Legoosụ ekweghị eburu ngwaahia ahụ. Ha siri na ọ ga-atọ ha n'aka ma ha buru ya n'ihia na ọ gaghị ekwe ha nrepụ. Na o nweela onye bu ya ụzọ bubata ụdịrị ngwaahia ahụ. Ndị niile buuru ya dowe ma n'ọduahia ha na akwa na-eme. Ha na-akwa amakwaara. O kweghị ha nrepụ. Ọ bụkwa otu ha siri zutachaa ya ka o siri

doro na nke ha. Na onye obula na-etinyekwa aka na ya bu ngwaahia ozo bu onwu ya ka o na-acho. Maka na ego onye ahụ ji azu ahia ga-atọ na ya.

Nnukwu ahụokụ dakwasara Adinta n'ihia na ukwu akpola ya bu mbe. Mmiri amaala ehi n'anya. Mana, ihe obula mere n'ụwa nweriri uto a ga-esi wee soo ya. Naani ihe e nweghi uto a ga-eji soo ya maobu mezie ya bu onwu. Mgbe Adinta no na-echebu onwe ya banyere ihe ya na ahia ahụ ga-eje ka o nwetara okwu ndumodu na okwu nkasiobi. Okwu agbamume. Ufodu n'ime ndi ahụ o na-ebunye ngwaahia na Legosụ kporo ya were gwa ya ka o buru ngwaahia ya ahụ gawa Onicha maobu Nnewi. Na o bu ebe ahụ ka o nwere ike inweta ndi ga-azupu ya ngwaahia ahụ. Adinta nabatakwara onu ha

gbaziere ya. O kwekwara ha nkwa na ọ ga-eme ihe ha gwara ya.

Mana, e mechara mmadụ naabọ ịzụ ahịa doro na ya nke ọma were si Adinta, “Hapụ iga Onicha. Atakwala ahụhụ gawa Onicha. Buru ngwaahịa ahụ gawa Nnewi n’ihi na ọ bụ na Nnewi ka ị ga-erepụ ngwaahịa ahụ. Ọ bụkwa na Nnewi ka ndị ga-azụ nọ. Ọ bụrụkwa na ị buru ngwaahịa gị a ruo Onicha, ndị onicha ga-agwa gị ka ị buru ya gawa Nnewi. N’ihi ya, gawa Nnewi, ị ga-enweta ndị ga-azupụ gị ya. Marakwa na ndị ọbụla nwere ahịa e jiri mara ha. Ngwaahịa i bu bụ ụdị ahịa e jiri mara ndị ahịa Nnewi. Mụtakwa na ngwaahịa gị bụ ngwaahịa gbasara ihe a na-anya anya, ihe na-asuputa anwuruokụ na kwa igwe e ji eleru nnukwu njinu igweokụ anya. Gawa Nnewi n’ihi na ị ga-erepụ

ngwaahia gi ebe ahụ”. Adinta kelere ha nke oma ma kwekwa ha nkwa na o ga-eburu ngwaahia ahụ were gawa Nnewi ozigbo.

ISI NKE IRIABUỌ

A naghị eji ihe a na-agba na ntị agba n'anya. Maka na ọ bụ onye mee ngwa ngwa o meghara ọdachi. Adịnta nọzikwa Nnewi ugbua. Ya na ngwaahịa ya. Tupu Adịnt a esi Legọọsụ gbadata Nnewi, a maara ya atụ mpaghara ebe ọ ga-esi nweta ndị ga-azupụ ya ihe o bu were bịa. O mekwara ka e si were gwa ya. Ọ kpọkwara ndịahịa ka ha bịa hụ ngwaahịa o buuru were chọta ha. Olileanya ya bụ na ha ga-ekesa ngwaahịa ahụ niile ma chọrọ ya ego ka o were nwee ike laghachikwa Legọọsụ.

Mana ihe Adịnta hụrụ abụghị ihe ọ tụtụrụ anya ya. Ike gwurụ ya. Gini mere? Ndị niile ahụ ọ kpọrọ, o nweghị onye ọbụla kwetara na ọ ga-eburu ngwaahịa

ahụ. Gini kpata nke a? Ha siri na o ga-atọ ha n'aka ma ha zuru ya. Na ha agaghị erepu ya. Na ufodu n'ime ndi otu ha nwere udiri ngwaahia ahụ enweghizi onuokwu n'ihi na ego ha ji azu ahia toro n'ime ya. O nweghi onye na-aju ha ma ha kpobara ha akpoba, ka ha na-ere ha ere. Ha gwakwara Adinta na ngwaahia ahụ o buuru were chota ha na-akpochi ego e ji azu ahia. Na o na-esi ezigbo ike tupu a hụ ndi chorọ ha. Na o kwesighi ka mmadu huchaa isi were je kpuo ya.

Ndi niile ahụ Adinta kporo hapukwara Adinta na ngwaahia ya ma laghachichaa n'oduahia ha. N'ezie, ndiahia anaghi eji osooso azuru ngwaahia ha agaghị erepu ngwangwa. Maka na echiche onyeahia obula bu uru. O naghị achọ ka o were uche ya cheta oghom.

Ngwaahia obula biakwutere onyeahia, o ga-ewere anya ya ozigbo kee ihe di n'ofe. O ga-akwuru ototo tlee ma mata otu uru di na ya ha, na kwa oghom di n'ime ya. Oghom kara uru, o gbafuo. Mana uru kara oghom o were nwayoo zuru ngwaahia ahụ. Mana o buru na oghom adighi na ya bu ngwaahia, o choo ka o bukoru ngwaahia ahụ naani ya. O gaghi acho ka onye ozo tinye isi.

N'ezie, obi agbaala Adinta njo. Obi adighizi ya mma. Mwute juputara ya obi. Ngwaahia ya ahụ ataala ya nnukwu ahụhụ. Ndiahia ya na Legosụ juru ya na ngwaahia ya ahụ. Ndi nke Nnewi jukwuo ya. Uwa adila ya ka abali. Ochichiri ejuputala ya anya. O maghizi ihe o ga-eme. Ihe kacha ewute ya abughi naani na o nweghi onyeahia choro izuru ngwaahia ya.

Kama na ọ bụ otu o si ata ahụhụ were na-
ebughari ngwaahia ahụ di ka mmadụ ji
ụdọ were na-adọkpughari enyi. Ọzọ kwa
bụkwa ego ọ na-akwụ iji were na-ebughari
ya bụ ngwaahia. Ego buru nnukwu ibu. Ọ
bughị naanị ndị a. Kedụkwanụ maka ebe ọ
dowara ngwaahia ndị ahụ? Ọ na-akwụkwa
nnukwu ụgwọ ebe ahụ ma na-akwụkwa
ndị na-eledo ha, nnukwu ụgwọ.

ISI NKE IRIABUỌ NA OTU

Ugbua, ụzọ Adinta si ala be nna ya agbaala mkpị anọ. O maghizikwa nke ọ ga-esọ ka o were jeruo ebe ọ na-eje. Maka na ọ buru na ọ kpachapughị anya, o jefio ụzọ, jefuo ma fuo. Igbu ichi eruola n'ọdụanya. Ihe Adinta chọziri ugbua bu onye mgbazionu. Maka na ọ buru na ọ maghi were gbaa ya bu mgbu, azu ya eruo ala. O kpọrọ otu onye kacha were buru okenye n'ime ndiahia ahụ ọ kpoburu were rịo ya ka o soro ya tuta aro ihe ọ ga-eme. Aha nwoke ahụ bu Nnadozie.

Nnadozie gwara ya na ihe ọ ga-eme bu na ọ ga-achọ ndi ọ ga-ebunye ngwaahia ndi ahụ ma laghachikwa n'ebe o siri bia. Mgbe ọbula ha jiri ree ha, ọ bia were ego ya. O burukwanu na ọ gaghi abianwu, ha

akwunyere ya ego ya n'ụlọego. Mana, na
ihe ọ chọrọ ka ọ mata bụ na ngwaahia ahụ
abughikwa nke a na-erepu ọsọsọ. Ufodu
ndi nwere ya na-akwa amakwaara ugbua
n'ihia na ọ toro ha n'aka. Adinta mekwara
ihe Nnadozie gwara ya mee. Maka na
onye obula oria jisi ike na-anu udiri ogwu
obula a siri ya nuo ka o were mara ma ọ
ga-agbake.

N'ezie, Adinta choro ibeputa anya
mmiri. Atumatu ahụ agaghizi ka ya na
Nnadozie si were chee. Ndiabia niile
Adinta na Nnadozie kporo enweghi onye
kwere na ọ ga-eburu ngwaahia ahụ n'aka.
Ha kwuru na ọ gaghị ekwe ha nrepu. Na
ahia mmadu na-azuta bu ahia ọ ga-
erepunwu. Na ngwaahia ahụ ga-ekowe ha
obi n'elu. Na ihe kacha mma n'uwa bu
onye ebughi ibu ka ọ harakwa ka ọ habu.

O bụzi ugbua ka Adinta ji were ghotā na o bụ isiukwa ka o bu. Maka na onye obula butere isiukwa butere ahuhu. Ahuhu ezuola Adinta ahụ ugbua. Naanị ihe o na-ekpezi ekpere ya bụ onye ga-ekweta were napu ya ngwaahia ahụ. Mgbe obula onye ahụ jiri ree ha o nye ya ego. Onye ahụ ereghikwanu, nsogbu obula adighi. Mkpa ya ugbua bụ onye o ga-ahanye ngwaahia ndi ahụ n'aka ma laghachikwa ala bekee ebe o bi.

Adinta gwara Nnadozie ka o hapuru ya ngwaahia ndi ahụ ka o were nwayoo chowa ndi ga-azu ha. Mgbe obula o jiri ree ha ka o bia were ego ya. Nnadozie juru ma juwaa isi n'ihia na o si na ngwaahia ndi nke o nwere n'oduahia ya na-awa isi. Na njoahia kariri. Ahia anaghizi aga aga otu o sibu aga na mbu. Ebe niile kpochichara

akpochi. Na ọ bụrụ na o kweta ya ma buru ngwaahia ndị ahụ, echiche a ga-ehegbu ya. Na ngwaahia dị n'ọdụahia ya ndị maadụ hapụrụ ya ka o ree, dị nnukwu n'ọdụahia ya. Ọ dighị mma ka ọnụ tawa ihe ga-agbowa nti.

ISI NKE IRIABUỌ NA ABUỌ

Adinta mechara were rịọ Nnadozie ka o nyere ya aka were chọta ezigbo mmadụ n'ime ndị otu ha ọ ga-ahanye ngwaahịa ndị ahụ n'aka ka o were nwee ike laghachikwa ebe o siri bịa. Ndị Igbo si na ọ na-abụ a taa pia, uche agbaa nwatakiri n'osukwu akwu. Onye biara Nnadozie n'obi bụ Irooha. Nnadozie maara Irooha nke oma. Ọ makwa na Irooha bụ ezigbo mmadụ ma burukwa onye ya na mmadụ na-emekọ ihe. Ọ makwa na ahia Irooha daruru ala. Na Irooha nọzi nkịtị na Nnewi. Ọ buru na a rịọ Irooha o kweta, Adinta ekelee Chukwu.

Nnadozie kpọrọ Adinta were choro Irooha gawa n'oduahia ya. Ka ha batara

n'ọduahia Irooha, Irooha nabatara ha nke oma ma kelee ha. Irooha maara Nnadozie nke oma n'ihia na nwanne enwe bu edi. Ka ha gwachara Irooha ihe ha ji maka ya were bia, Irooha were si ha na tupu o saa ha okwu na o ga-ejegodu hu ngwaahia ndi ahụ. Ka Irooha huchara ngwaahia ndi ahụ n'ebe a dọwara ha, o duru n'ubu ma kwee n'isi. Ihe o na-aduru n'ubu bu maka otu ngwaahia ahụ ha n'ibu na kwa ụdiri ngwaahia o bu. Ngwaahia enweghi onyeahia. Ihe o na-ekwere n'isi bu na o nwere ike inabata ihe e ji maka ya were chota ya.

N'ezie, mmanya ka a na-anuchitere diochi. A naghị adachitere ya n'elu. Irooha kowaara Adinta onye o bu. O gwakwara ya na o bu onye Mbutu. O mechaa were si Adinta, "O na-adị mma ka a kpaa nke oma

tupu a rahụ n'ute. Aga m ekweta n'ihe unu biara rịo m ma ọ buru na i ga-ekweta n'ihe m ga-agwa gi." Adinta were si ya na ihe obula o kwuru na ọ ga-ekweta. Irocha were si ya, "Irepu ngwaahia ndi a siri ike. Mana, aga m agbali otu obula m nwere ike. Matakwa na ọ bu onwa obula maobu afọ obula e ijri ree ya, i were ego gi. Ọ burukwanu na m repughi ya, i bia burukwa ya. Ozo kwa bu na aga m achọ ebe a ga-adowa ha. I ga-ewetakwa ego a ga-akwu maka ebe ahụ. Ọ buru na m renwuo ha, ihe obula dizi gi mma, i nye m."

Okwu oma enweghi osisa. Adinta kwetara n'ihe niile Irocha kwuru. O jikwa obi ocha were kelee Irocha n'ihi na ọ maghi na o nwere onye ga-anapu ya ngwaahia ahụ. o kelekwa Nnadozie nke

ukwu. O mere ka Iroḡha siri kwuo. Mana
tupu o si Nnewi lawa, o nyekwara Iroḡha
na Nnadozie ego iji were gosi ha obi uto o
nwere. Tupu Adinta alawa, o kowaara
Iroḡha na Nnadozie onwe ya nke oma. O
nyekwara ha akara foonu ya na kwa
adreesi ebe o bi n'ala bekee.

ISI NKE IRIABUỌ NA ATỌ

Ha dị ụmụnwoke atọ. Ha si Bini were bia. Ha biara Nnewi ka ha zuta ihe ha ji arụ otu nnukwu ụlọakụ na Bini. Ozigbo ha batara na n'ahia Nnewi, onye izizi ha hụrụ bụ Irooha. Oge Irooha juru ha ihe ha na-achọ izuta, ha gwara ya. Ha gwakwara ya na ihe ha jiri choro ihe ndi ahụ biawa n'ahia Nnewi bụ na a gwara ha na o bụ n'ahia Nnewi ka ha ga-enwetakwa ihe ndi ahụ ha choro ma nwetakwa ndi ezigbo ha. Ha rioro Irooha ka o nyere ha aka chota ebe ha ga-azuta ihe ndi ahụ.

Irooha nabatara aririo ha rioro ya ma kwekwa ha nkwa na ha ga-enweta ihe ndi ahụ ha choro n'udi kacha mma. O duuru ha were gaa n'oduahia ya. Ka ha rutere, o nyere ha oche ha nodu ala. Ozigbo ha

nọdụchara ala, Iroqha were gwa ha ka ha kowaara ya nke oma otu ihe ndi ahụ ha choro ga-adị. Ka ha kowachaara ya Iroqha, Iroqha were kwee n'isi n'ihia na onwu egbuola ka e si were ruo aka. Maka na onyemmuo na-aga were na-achọ isi mmadu, o were puta n'uzo wee hu ozu mmadu, o were si na ije ebeerela ya nkenke. Ihe niile ahụ ha kwara, ha ji maka ha were biawa ahia Nnewi, bukwu ihe ndi ahụ Adinta hapuuru Iroqha ka o reere ya. Mana, o dibeghi Iroqha ka ihe ahụ o na-anu ma ha bukwu eziokwu. Naani ihe o na-ekwu n'ime obi ya bu "Chineke ka ebumnuche Gi mezu."

Ka e mechara, Iroqha were gwa ha ka ha sowe ya ka o gaa gosi ha ihe ndi ahụ ha choro ka ha lelee ma marakwa ma o bukwu udiri ihe ndi ha choro. Ka ha rutere

n'ebe ha na-aga, Irooha gosiri ha ngwaahia ndi ahụ Adinta bunyere ya ka o reere ya. Ka umunwoke atọ ahụ huchara ihe Irooha gosiri ha, ha nwere nnukwu ọñụ ma werekwa obi uto makuo Irooha n'ihina ihe o gosiri ha bu ihe ndi ha chooro were bia n'ahia Nnewi.

Ihe kacha were buru obi uto ha ozigbo ha huru ihe ndi ahụ bu na ha amaghi na ha ga-ahụ ha ma hukwa okpokopi ha. O teela ha jiri chowa ha. Ha agaala ebe di iche iche na Naijiria ebe ha na-achọ otu ha ga-esi zuta ihe ndi ahụ. O bu oge ha chogharichara ha na Legosụ ka otu onye gwara ha ka ha choro ha biawa na Nnewi. Chukwu emeerela ha amara. Ihe niile ahụ ha na-achoghari n'uko elu kemgbe, na ha ahula ya n'uko ala. Ka ha na-ekele Chukwu ka Irooha jikwa ime obi

ya were obi ọcha na obi uto were
makudosia Chukwu ike ma na-ariokwa Ya
ka O meruoro ya bu amara n'isi.

Irooha na umunwoke ato ahụ
malitere kwuwe maka ego ole o ga-ere na
kwa ego ole ha ga-azu ihe ndi ahụ. Ozigbo
ha kwebiri ya onu, ha gara n'ugboala ha
jiri wee bia ga buputa ego ma buru ego ole
ahụ ha na Irooha kwubiri n'isi ngwaahia
ndi ahụ, kwuo ya Irooha. Oge ha bunyere
Irooha ego ahụ, ha na Irooha sokwa were
guo ya iji were hu na ego ha bunyere ya
maka ihe ha zuru ya zuru ezu. Ozigbo ha
guchara ego ahụ, ha were kwee n'isi,
Irooha kwekwuo n'isi. Ego zuru ezu. Ndi
guru ya guzuru ya aguzu. N'ezie, Chineke
o bu otu a ka I di!

Irooha rioro ha ka ha were ugboala
ha buje ya na ego ahụ, n'uloego ka o gaa

kwunye ya n'ọbaego ya. N'ezie, ego a na-ekwu maka ya ebuka. O bughị ụdirị ego ahụ na-esekpu n'aka kama o bu ụdirị ego a na-ebu n'isi. Mana onye ọbula kachiri ntị buru ụdirị ego a n'isi, ego ahụ anyijie ya olu. N'ihì nke a, o bu ụgbọala ahụ si Bini buuru ya bịa Nnewi kwesikwara ka o burukwa ya gaa n'ụlọego ka o gaa ebe ahụ nọdụ were na-ezu ike tutuu wee ruo mgbe onye o chọtara ga-achoro ya were bịa.

Umunwoke atọ ahụ meere Irooha ihe o riora ha. Ha buuru ya gaa n'ụlọego ebe o na-etinye ma na-ewerekwa ego. Ha cheere ya, o donye ego ahụ. Ozigbo ha na Irooha loghachitere n'ime ahia, Irooha nyeere ha aka ha were chota nnukwu ụgbọala na-ebu ụdirị nnukwu ngwaahia ahụ na kwa nke na-adonye ụdirị ibu ahụ n'ụgbọala. Ka a donyechara ihe ndi ahụ na

nnukwu ugboala ahụ, ha kelere Irooha.
Irooha keleekwa ha. N'egbughi oge ozo,
ma ha ma ihe ndi ahụ ha zuru do ihu na
Bini.

ISI NKE IRIABUỌ NA ANỌ

Iroqha akoghiri ndi be ya ihe merenu tutuu o mekwaa otu onwa. Gini kpatara nke a? O dibeghi ya ka ihe ahụ merenu o bu eziokwu. Tupu o gbaa ama mmnwu, o choro ka ahia ahụ o rere juo oyi, ego ahụ o sikwa na ya were reta ajukwu oyi. Na o mabeghi ma ndi ahụ o ga-ebughachitekwa ya ihe ndi ahụ azu. Maka na okuko si na o na-atugbu atugbu tupu o lowe.

Oge Iroqha huru na ya bu mmiri zoronu edebala n'ime ala, o wee koro nwunye ya bu Urenwa ka Chukwu si were hichaa ya anyammiri ma bulie ya elu. Naani uru Iroqha nwetara n'ahia ahụ o rere karihi isiego ahia. Uru o jiri ree ahia ndi ahụ karihi ego ole Adinta gwara ya ree

ha. Iroqha mechara were kpoo Adinta na foonu ma gwakwa ya na o reela ngwaahia ndi ahụ. Adinta ekwetaghị n'ihe o na-agwa ya n'ihì na Adinta ewerela ngwaahia ndi ahụ dī ka ngwaahia ghorō ahia. Mana, mgbe o jiri kweta n'ihe Iroqha gwara ya bụ mgbe o gwara ya na ihe ahụ o gwara ya ree ha ka o rere ha. O gwakwara Adinta na o na-akwado ka o gaa kwunyere ya ego ya n'obaego ya n'uloego ya.

N'ihì obi uto, Adinta were gwa Iroqha ka o kee ego ahụ o retara uto iri, o were uto abuo, o kwunyeziara ya uto asato n'obaego ya. O gwara Iroqha na o maghi otu o ga-esi were kelee ya. Ekele obula o ga-ekele ya ga-adigodu mgbe o batara na Naijiria. N'oge e teghi aka, na o ga-abata. Iroqha mekwaara ihe Adinta gwara ya mee. Ka o kechara ego ahụ, o

were nke ya ma kwụnyekwara Adinta nke ya n'ọbaego ya n'ụlọego ya.

Irooha na nwunye ya mechikwara ahụ ma mee ka o nweghi ihe ọbula merenụ. Maka na ọ na-adị mma ka a hapụ iri ihe n'ọkụ, ka a hapụ ya ka ọ jụọ oyi tupu e ribe ya. N'ihia na onye ọbula na-eri nri di ọkụ na-eghebe ọnụ oghe. Naani ha abụọ ma ihe Chukwu meere ezinaulọ ha. Irooha na nwunye ya, kwa mgbe ọbula ha na ụmụ ha na-enye Chukwu ekele. Maka na ọ na-adị mma ka e too onye mere ọgọ ka o were nwee ike mee ọzọ. N'ihia na ọ bụ ụzọ di mma a gaa ya ugboro abụọ. Onye echefukwala Chukwu n'ihia na o nweghi onye Chukwu na-echefu.

ISI NKE IRIABUỌ NA ISE

Ndị Igbo sị na ọ na-abụ a gawa agawa, a kọrọ Eze. A lawakwanụ alawa, a kọkwara Eze. Iroọha na nwunye ya bụ Urenwa mechara kọrọ ụmụ ha maka ihe ọma kacha ihe ọma ha atughị anya ya, Chukwu meere ha. Ka ha kọchaara ụmụ ha ihe ahụ niile, ụdị ọhụ Nneoma, Adaora na Ejike nwere ụbọchị ahụ enwebeghị oyiri. Obi uto topurū ha ọgọdọ n'ukwu ma yia ha ara. Ha niile, onye bilie, ọ makụọ ibe ya. Ka ha na-eme nke a ka anyammiri juputara ha anya. Ha na akwa na-eme. Nna ha na nne ha mechaa sorokwuo ha bewe akwa. Akwa gini ka ha na-ebe? Akwa ọhụ! Akwa obi uto!! Akwa obi ọcha!!! Gini kwanụ na-etipu ha anyammiri n'anya? Mmeso ọma Chineke

n'ebe ha nọ! Amara Chukwu n'isi ha. Ebere Chukwu na ndụ ha. Omaricha ụzọ Chineke si were zaa ha ekpere ha. Ka Chukwu siri gosi ha n'ezie na ọ bụ Ya nwe ụwa ma nwerekwa mmadụ nọ n'ime ya. Ka Chukwu siri gosi ha na ọ bụ Ya na-eke, onye O kenye, onye ahụ erie. Onye O kenyeghi, onye ahụ eburu ọnụ.

N'ezie, ego anaghi ezo ezo. Onye ejibughi ego mechaa jide ego, a na-ama. Ego bata mmadụ n'aka, a ga-amari. Ego sikwanu n'aka onye jibu ya were puo, a na-amata. O nwekwaanu otu ego siri lakwute onye na-enweghi ya, ndi uwa ga-amatariri na onye di otu ahụ atutala abuba ugo. Mana, e nwee otu ego siri were gbanari onye ha abuo yibu n'oso, a ga-amari na ọ bughikwa ebe ahụ e tinyere anya mmönwu ka mmönwu sizi ahụ ụzọ.

Ndị anya ruru ala ga-amatakwa ozigbo na ya bụ mmṛnwu adaala ada ma daruo ala. N'ihī ya, na akpaaji gbazi ọtọ maka na a tuchapuchaala akpukpu dī na ya. Onye nwere ego na-eme ihe ego mgbe niile, ma na-achokwa ihe ego ọ ga na-eme kwa mgbe. Mana, onye ego gbaara ọsọ, okwu ọbula banyere ime ihe ego na-amapu ụdiri onye ahụ obi.

Iji were kwuo eziokwu, Irooha nwere nnukwu ego ugbua. O jī ego na-esi isi. Ọ nọzị n'ikpo ego ugbua. Ego o si na mgbereahia ahụ o mere were nweta kariri ego niile ọ kpatara na kwa ihe niile o nwere kemgbe nna ya na nne ya jiri mụọ ya, mmaji kwuru mmaji. Onye hụrụ ego ahụ ebe a dọwara ya n'ụlọego ebe ọ nọ were na-ekuli ume elu ma na-ekutu ala, na-aza isi ma na-esikwa ndụ ndụ, ga-

amata n'ezie na mmonwu nwere nke na-
aka ibe ya ogologo.

Irooha na Urenwa bu di na nwunye
maara ihe nke oma. Ahuhu uwa were
mekwuo ha, ha were mawanyekwuo ihe
na nke ha maara. Otu ahụ kwa ka o siri di
n'ebe umuaka ato ahụ ha mutara no. Umụ
ha ato ahụ na-eji anya agba izu ma were
ikuanya zuo okwe. Okenye maara ihe noro
n'etiti ha, ha na-eji anya ree ya ma nara
ego ya. O bu eziokwu na ha maara ihe ka
nna ha na nne ha, mana ahuhu uwa mere
ha, ha noro na nwata were chaa isi awo. O
bu eziokwu na ihe adirila nna ha ma
dikwuoro ha mma, mana o nweghi ihe ga-
eme ka i si ebe ha no were choputa na nna
ha nobu n'ala okpokoro nozikwa n'ochi.
Irooha na nwunye ya na-ebikwa ndu ha ka
ha sibụ ebi n'ihu na ha achoghi ka uwa

mata na ego batara na be ha ugbua na-
achọ ka ọ dagbuo ha.

Mana, matakwa na a naghị ekpuchi
ọnwá aka. Maka na ọ bụrụ na ama ehi
agbaghị n'izu, ọ gbaa n'ọnwá. Ihe ọma na-
ede ude ọma, mana ihe ọjọọ ka ọ na-abụ a
nụ a fịochie ntị. Otu ọ masịrị mmiri ya siri
zoo, ala anyị zọdoro ọkpa ga-amarịrị.
Maka na ebe e si amata obi uto nkita bụ
site n'odu ya. Mgbe obula odu nkita
megharịwara, a mara na obi di ya uto.
N'ihi na ọ bụ ihu nwata na-akọwa ụdiri
aha a ga-agụ ya.

ISI NKE IRIABUỌ NA ISII

N'ezie, ọ bụrụ na a kpata ego e righi ya eri, obi anaghị adi ego mma. Maka na uto ego bu iji ya were na-edozi onodu. Ihe ego chokwaranụ mgbe niile bu ka a hapu ya ka ọ ruo ihe ọ biara. Ego anaghị achọ ka e kechie ya togbo. O bụrụ na i kee ya agbu ma togbo ya, mgbe obula i mechara were togheru agbu ahụ i kere ya, o nwere ike ọ gbanahụ gi n'oso. I chụwakwanu ya, o were ike wufere gi n'oso.

Ihe izizi Irooha ji ego ya were mee bu na ọ gara chota ezigbo flaati, dozie ya nke oma, ya na ndi be ya kwafere ebe ahụ. O gbara mbọ were hụ na ihe niile e ji ebi ndu ogbaraohuru juputara na flaati ahụ. O ji obi ya niile mee nke a n'ihi na ọ si na o kwesiri ka ya na nwunye ya na umu ha

mụtara rachatụkwanụ ụtụ. N'ihì na o teela ha tawara akịilu. N'ezie, ọgaranya amalitela! Onye ube ruoro kwesiri ka ọ rachaa ube n'ihì na a naghị abia ụwa a ugboro naabọ. Ụwa ọzọ mmadụ nwere ike ibia bu ilo ụwa. Marakwa na ibia ụwa di iche n'ilo ụwa n'ihì na di izizi bu di, nke abuo bu ndidi.

N'eziokwu, a naghị amụ ime ọgaranya amụ. Onye obula ihe e ji eme ọgaranya batara aka na-amalite mewe ọgaranya. O bu eziokwu na ubiam na-eme mmadụ onye ahụ agaghizi ama aka nri ya na aka ekpe ya. Onye ahụ ewere ihu ya wee mere azu ya. Mana, onye ubiam mechaa buru ọgaranya, o gosi n'ezie na o nweghi onye ihe oma soro nsọ. Onye di otu a ga-emekwa ka ndi mmadụ mata na

ihe ahụ ikwu maara, na ibe makwaara
maka ya.

Irooha gara n'otu oduahi ugboala
ohuru na Nnewi wee ga chiputa opiachara
ugboala ntuozi abuo. O buru otu ma
bunyekwa nwunye ya otu. Ya na nwunye
ya mukwara ka e si anya ugboala n'aka
oku, n'aka oku. Nwantakiri oge, ha abuo
buruzia ndi ji ugboala ntuozi were na-achio
uwa mma, ma were ha na-enyere ndu ha
aka.. Maka na uwa achoghi ntukwuba onu.
Ihe uwa choro bu egwu na amu. Ndi
maara Irooha na Nnewi ekwetaghi n'ihe
ha na-ahu. Ha amataghi otu Irooha nobu
n'ala na-aracha akpana okuku siri norozia
n'elu were na-arachazi ube e ruru n'oku.
Mana, ha maara na o nweghi ihe nyiri
Chukwu imere ndi nke Ya na ndi

kwenyere na Ya ma burukwa ndi O huru
n'anya.

Irooha sikwa n'uloakwukwo ebe a
na-ekpo aja igwugwu were ga kpoputa
umu ya ma tinyezia ha n'uloakwukwo ebe
a na-eji ugboala ebuje umuaka akwukwo.
Nneoma, Adaora na Ejike wee buruzia ndi
na-aguzi akwukwo ebe e ji achichabekee
na mm anya otobiribiri a na-am i am i, were
na-anabata ehie. Kwa ututu ubochi
akwukwo obula, o bu nne ha na-eji
ugboala ntuyi ya were na-ebu je ha
akwukwo, ma na-ebulatakwa ha, ma ha
gbasaa n'oge ehie. N'ezie, uwa di mma
a nokata ka a nogharja n'ih i na ndu di
mma na-adi ndu mana ndu, di nj o na-akpo
nku ma na-adu ogwu.

O nweghizikwa ihe di ka mgbere
akara na akamu na be Irooha. Irooha

akwụsila ndị be ya ighe akara na ime akamụ. O gwara nwunye ya na akara na akamụ aburula ihe akuko n'ezinaulo ya. Na akara na akamụ ha ga-eghe ma mee na Chukwu eghechaarala ha ya ma meere ha ya. Irooha gara chotara nwunye ya oduahia n'okpuru otu nnukwu ulolu di n'otu n'ime owari di iche iche di na Nnewi na-azu azu ma na-ekpo oku nke ukwu. Kedụ udiri ahia nwunye ya na-azu ebe ahụ? Ihe ekike di iche iche maka umuntakiri na umuaka. Ihe niile umuaka na-eyi n'ahụ, ihe ha ji egwuri egwu na kwa anyinyaigwe umuntakiri, udi na udi obula, juputara n'oduahia Urenwa. Ututu obula, Urenwa bujehaa umu ha akwukwo, o buru omaricha ugboala ya gaa ebe ahụ ndu were na-ebitu ego aka.

Maka na ụzọ ọbụla Chukwu kpọghere, mkpọchi ya na-ahiakwa ahụ.

Ndi Igbo si na onye tụtara abụbaugo were na-egori, ya kedụ kwanụ maka ugo nwezi ya bụ abụba? Onye ọbụla gara n'ọdụahịa Irooha ugbua ga-amata na Irooha bụzi ezu n'ego. Udiri ngwaahia ọ kwanyeziri n'ọdụahịa ya ugbua enweghi ọdụahịa ọ di n'ahia Nnewi niile. Onye huziri ọdụahịa Irooha ugbua ma hụkwuazi ka Irooha na-adịzi ga-amata na udiri ego batara Irooha n'aka ugbua kariri udiri ego a na-etinye n'akpati.

Ka Irooha ji ego eme ihe ndi a niile ọ na-eme ka ego o nwere na-agwa ya na ọ metubeghi ya aka. Na ọ bụ naanị elu ya ka ọ na-ewere, n'ihia na ọ kpatubeghi ala ya aka. Ozo kwa di ka ibe ya bụ na ọ bụ otu ahụ Irooha si were na-eri ego ka ego sikwa

were na-abata ya n'aka. Maka na ọ bụ otu ego onye na-azụ ahịa ha, ka ihe ọ na-azupụta n'ahịa na-aha. Iroọha ji nnukwu ego azụ ahịa ugbua, nnukwu ego sorokwa ya na-ala be ya kwa ụbọchị.

ISI NKE IRIABUỌ NA ASAA

Ihe e ji ama na mmadụ akpatala ego n'obodo mepere emepe bụ mgbe onye ahụ hapụrụ ibi be mmadụ wee biri n'ụlọ nke ya. Iroọha gbara ala na Nnewi were rụọ otu ọmarịcha ụlọelu bụ 'oji anya bịa lere" na Nnewi. Ya na ndị be ya sikwa na flaati ha were kwafee ma kwakpuo n'ụlọ nke ha. Ndị Igbo sikwa na ọ na-abụ akụ ruo ụlọ o kwuo ebe o si. Iroọha buuru ego were gaa n'obodo ya bụ Mbutu wee rụọ agadaga ụlọelu ka nke ọ rụrụ na Nnewi, mma.

N'ezie, nwatakiri na-ebe akwa, bee nne ya, bee nna ya, a mara na ihe ọ ga-ebe n'akwa agwula. Matakwa na ndụ nwere ihu na azụ. Ọ bụ ya ka o jiri dī mma ka onye ọbụla nọ ndụ mee azụ ka o siri mee ihu, ma mekwaa ihu ka o siri mee azụ.

Maka na onye ọbụla ihu nyebere nsogbu, ọ laa azụ. Onye azụ nyebekwaranụ nsogbu, ọ gbaga n'ihu. N'ihì ya, onye emejọkwala ihu. Onye emejọkwala azụ. N'ihì na ihu na azụ bụ ụmụnne. Naanị ihe bụzị mkpa roọha na nwunye ya ugbua bụ izụ ụmụ ha n'akwụkwọ. Ha na-azụ ụmụ ha ka ha karachaa mma n'akwụkwọ. Ha na-agwa ụmụ ha ka ha gụsiwe akwụkwọ ha ike n'ihì na Chukwu dobe ha bụ ndị mụtara ha ndụ, na ha ga-agụ akwụkwọ n'ebe igụ akwụkwọ jedebere. Ugbua, bịaia ka ị hụ ka Nneoma, Adaora na Ejike sizi agụsi akwụkwọ ha ike. Onye ọbụla hụrụ ha ga-amatakwa n'ezie na a tụpurula ha na ndịmmụọ ọkpụkpụ n'ezì, na a na-elezi anya ka a mara otu ha na ndịmmụọ ga-esi chipụ. Mana ọ bụ maka na egwu anaghị atụ afọ kpata o ji wee

buru ụzọ. N'ihì na akị gụrụ nwatakiri agụụ anaghị arụ ya afọ. Maka na odogwu anaghị atụ egwu ntasi mmee.

N'ezie, ọ na-abụ okenye kechaa ekpe, ọ nwughị, ihere emegbuo ya. Ozigbo Adinta si ala bekee were bata na Naijiria, ọ chooro Irooha were gawa na Nnewi. Ka o rutere Nnewi, ọ huru Irooha. Irooha hukwa ya. Ha abuo ji nnukwu ihu ocha na ihunanya were kelee onwe ha. Irooha kporo ya were gawa na be ya. Irooha na nwunye ya nabatakwara Adinta nke oma. Ha lekwa ya obia n'uzo puru iche. Adinta noruru mgbe umuakwukwo ji agbasa. Urenwa gara bulata umu ha ato. Adinta hukwara ha. Umaka ato ahụ kelekwa Adinta n'uzo toro ya uto. Ha gosiputara n'ezie na ha nozi n'uloakwukwo a na-egbu ego mma n'izu

umụaka. Adịnta mekwara ka ha mata na obi di ya uto n'ezigbo ozuzu a na-azu ha.

Mgbe Adịnta na-akwadozi ka o laghachi Legoosu, ebe o ga-esizi were lawakwa ala bekee ebe o bi, o kwere Iroha nkwa di iche iche n'ih i ur i ezigbo mmadu, mmadu na-ekwu eziokwu na mmadu kwubara aka oto, o huru n'ime Iroha. Nkwa izizi o kwere Iroha bu na o gwara ya na mgbe obula o si ala bekee were budata ngwaahia na Legoosu, na o ga-ebudatara ya nke o ga-ere na Nnewi. Mgbe obula o jiri rechaa ha, o kwunyere ya ego ya n'obaego ya n'uloego ya. Nkwa ozo kwa o kwere Iroha bu na o si ya na tupu e richaa ji, richaa ede, na o ga-akpofe ya ala bekee ma kuziere ya ka e si azu ngwaahia ebe ahụ ma bulata ha na Naijiria, wee resi ya ndi chorọ ha.

Nkwa ikpeazu o kwere Irooha bu na o gwara ya na o ga-akporo out nwa ya laa ala bekee ka onye nke ahụ nọrọzia ebe ahụ gụwazịa akwụkwọ.

Ka o kwechara Irooha nkwa niile ahụ, Irooha kpọrọ nwunye ya na ụmụ ya ka ha bịa soro ya nụrụ ọmarịcha nkwa Adinta kwere ha. Ha niile makurū Adinta ma kelee ya nke ọma. N'ezie, nwanne di na mba. Ọgwụ kacha ọgwụ mmadu ga-agwọ n'ụwa bu ezigbo omume na eziokwu. Onye ọbụla ji eziokwu na ezigbo omume were hiri isi bu onye ụzọ ya na-akwụ ọtọ mgbe niile ma burukwa onye na-eji nkata were na-ebu ihe ọma kwa mgbe ọbụla.

Ozigbo, Irooha na nwunye ya dupuchara Adinta, were loghachi n'ụlọ ha, ha wee were obi uto were kpọọ ụmụ ha

atọ ka ha pụtachaa n'ọnuụlọ nletaọbia ha. Ụmụ ha pụtachaa were tukwuruchaa ala n'ọmaricha oche ọgbaraọhuru nna ha dọwechara na ya. Ha were juọ ụmụ ha, “N’ime unu atọ, kedụ onye a ga-akpọnye Adinta ka ọ ga nọrọ n’ala bekee guwazie akwukwọ?” Ọzigbo Iroọha na Urenwa na-ajucha ụmụ ha ajuju a were na-esepu ọnu, olu Nneoma na Adaora were dakọọ ọnu n’iza ha ya bụ ajuju. Ihe puru ha abuo n’ọnu bụ. “Ọ ọ Ejike” Iroọha lee Urenwa, Urenwa lee Iroọha. Okwu ekwuola onwe ya. Ọ bughị naanị na Nneoma na Adaora na-egosiputa oge niile ụdiri n’anya ha huru nwanne ha nwoke bụ Ejike, kama ha na-emekwa ka a mata na ọ bụ otu ọbara ka e jiri mụta ha

ISI NKE IRIABUỌ NA ASATO

Ejike nọzi n'ala bekee ugbua. Kedụ ala bekee ebe ọ nọ? Amerịka! N'ezie, Adinta bụ nwoke zuru ezu ma kwuzuo akwuzu. Ire ya adighi abuo. Naani otu ka ire ya di. Ihe obula o kwuru na-adị otu o siri kwuo ya. O kwee nkwa, o mezuo nkwa o kwere. Ọ naghị agbupu ma racharakwa. Ihe niile ahụ o kwere Irooha na nkwa, o mezuchara ha. Na ndu ya niile ọ bụ nwoke na-akwụwa aka ya oto. Oge niile, ọ na-akwụ n'eziokwu. Ọ bukwa ndu kwu oto a ọ na-ebi kpatara uwa ji wee kwuru ya n'azu.

Ndi Igbo si na ọ bụ otu onye di ka ihe ya na-adị. Ọ bukwa otu ihe onye di ka ndi na-abiakwute ihe ya na-adị. Chukwu ebuka. Ihe obula mmadu na-eme, Ọ na-

ahụ ya. Ihe onye ọbụla chọrọ na ndụ ya ka onye ahụ ga-enweta. Maka na ọ bụ site na ndụ mmadụ na-ebi ka o si agwa Chukwu okwu. Okwu ọbụla a gwara Chukwu, ọ na-anụ ya.

Ọ bụ maka ụdirị ndụ Adinta na-ebi kpatara Chukwu jiri gosi ya Irooha. Ọ bụkwa otu Irooha si asọpuru Chukwu n'ihe ọbụla ọ na-eme na kwa otu o si akwụwa aka ya ọtọ na ndụ ya kpatara Chukwu ji were nye ya Adinta ka o sigodu n'aka ya were gaa eluigwe n'ụwa tupu oge ọnwụ ya eruo. Ma Adinta, ma Irooha, ha abụọ bụ ndị eziokwu ma burukwa ndị ezigbo omume. Ọ bụ ya kpatara ndụ ha jiri nọzie nke ọma ma kwuzuo. Adinta kwenyesiri ike n'Irooha. Irooha n'onwe ya were Adinta mere nnayaukwu. Ekpere Irooha mgbe niile bụ ihe ọbụla ga-eme

Adinta buru ụzọ mee ya. N'ihl na o sila n'aka Adinta wee mata n'ezie na nwanne di na mba.

Ihe a na-achọ n'ike oku bu azu. Uru nwanne baara nwanne ya bu izoputa nwanne ya ma o gbajuo doru. Ozu kwa bukuwa na nwanne kwesiri ka o chowa nwanne ya ma chota ya ma o buru na nwanne ya na-efu efu. Mana, marakwa na nwanne a na-achọ achọ ma o fuo bu nwanne bara uru. Maka na a hapu nwanne bara uru, na-efu efu ka o funyuo anya, iyi erie ndi nwe ya. N'ezie, nwanne lara n'iyi fube efu, a jaba eze. Ma ndi nwe ya, ma ndi o maara, onye obula ga na-achiputa eze ocha. O burukwanu na chi ya o gbahapuru kemgbe hapukwuo ya ka o funyuo anya, e werezia ya kowa akuko ifo.

N'ezie, Adinta emeelara Irooha ihe kariiri ihe nwanne ga-emere nwanne ya. Adinta si na mmuo were kpolata ya na mmadu. Ma sikwa n'ohia ebe o no were na-akpaghari, na-atazi ahia were kpolata ya n'ulo ebe o nozi were na-erizi nri ma na-eriju afu. Irooha bu ezigbo nwanne ma burukwa nwanne bara uru. O bu ya kpatara Chukwu ji were si n'aka Adinta duzie ya, mezie ya ma gozie ya. O nweghikwa ihe ga-eme ka o chefu Adinta n'ihia na o bu Adinta si n'olulu o no were guputa ya ma gosikwa ya uzo o ga-eso na ndu ya.

ISI NKE IRIABUỌ NA ITOO LU

Ngwaahia ọbula Adinta sizi ala bekee budata na Naijiria buzikwa maka Legosụ na Nnewi. Ndi ahia ya na Legosụ buru nke ha, nke Nnewi achoro Iroha gbadaa Nnewi. N'ezie, ihe e ji ama nwoke ọbula zuru ezu na nwoke bu ọ na-ekwu ekwu, ọ na-eme eme. Ihe niile ahụ Adinta kwuru na ọ ga-eme n'ebe Iroha nọ, ọ na-emezu ha. Ngwaahia ọbula Adinta na-ebudatara Iroha na Nnewi anaghị adi obere. O bu otu aha onye di ka agwa ya na-adi. Maka na aha onye na-aza na-achojere ya. Ihe ọbula Adinta na-eme anaghị adi nta. Ngwaahia ya na-esi Legosụ achoro Iroha were na-agbadata Nnewi kwa oge ọbula anaghikwa adi nta.

Mgbe ọbụla ngwaahịa Adịnta choọrọ Iroọha bata Nnewi, ụzụ na-atụ. Maka na ngwaahịa ọ na-ebudatara Iroọha na-emechi ahịa. Mana ihe kacha enye Iroọha obi ụtọ na ngwaahịa ahụ Adịnta na-ebudatara ya bụ na tupu ngwaahịa ndị ahụ na-adaru ala, ndịahịa abụsachaala ma busaa ha. Maka na Iroọha na-egbu ha na ntụ. Ka ọ na-enweta ego ngwaahịa ndị ahụ, ka ọ na-akwụnyekwara Adịnta ego ngwaahịa o budatara ozigbo n'ụlọego ma werekwa ọmụrụnwa o nwetara na ya tinye n'akpa nke ya.

N'agbanyeghi na Iroọha na-ere ngwaahịa ndị ahụ n'ezigbo ọnụala, uru ọ na-enweta na ha na-aka isiego ngwaahịa ndị ahụ. N'ezie, Iroọha bụ ezigbo onye mgbereahịa ma burukwa nwoke mgbereahịa doro anya nke ukwu. Ọ naghị

azụ ahịa ka o nweta ọghom. Ihe ọ na-azuru ahịa bụ ka o nweta uru. Ọ naghị achọ ka mmiri baa isiego Adinta na nti. Kama isiego Adinta agaghị ezu ezu kama o were nke ya tinyekwuo ma mezu ya. Mana kemgbe ya na Adinta na-emekọ ma na-azuko, isiego Adinta na-ezu oke ma maa ụma. Maka na Irooha maara na ọ bụ ụzọ di mma a gaa ya ugboro abuo.

N'ezie, onye obula kwuwara aka ya ọtọ na ndu ya, ihe obula ọ ga-eme ga-akwukwuazi ọtọ. Mana, onye obula obi ya gbagoro agbago na ndu, ụzọ ya na ndu ga-agbagokwuazi agbago. Onye jikwanu obi aghughọ na obi aruruala were na-eso mmadu ibe ya, ihe niile onye ahụ ga na-eme na ndu ọ ga na-ebi ga-ejuputa n'aghughọ na kwa na aruruala. Kama matakwa na onye aghughọ na onye

aruruala aghaghi isu isi n'ala. Irooha
anoghi n'udirị ndu ahụ. Adinta anoghikwu
na ya. O bu ya kpatara ndu ha abuo na
nghota ha jiri dakoo ma nyakoo ka eso. Ha
wee werezia ya bu eso were na-anyado
usu n'elu oji.

ISI NKE IRIATỌ

Ugbua, na Nnewi, a guo otu onye, guo mmadu abuo, guo mmadu ato na ndi o bu ha na-ekwu ekwu, ha a na-eme eme na Nnewi, a gunyeghi Irooha, a mara na onye guru ya bu onye iro. Ogaranya anaghi ezo ezo. O naghi abu a huchaa ogaranya, a na-achọ ebe o no. Mgbe obula a huru ogaranya, a na-ahukwa ebube ya. Udiri ego Irooha nwere ugbua na-eyi egwu. Kwa mgbe obula ka ego ya na-ari elu. Ego ya anaghi agbadatazi ala. Ka Irooha na-erigodu ego ndi o nwere, ka ego ya na-ari ibe ya elu. O na-eri ego, o di ka o naghi akpatu ego ya aka.

Mgbe obula Adinta budataara Irooha ngwaahia na Nnewi, o rechaa ya, ego o ga-esi na ya nweta a na-achọ onye o ga-

adagbu. O nweghi ụdiri ngwaahia Adinta anaghi esi n'ala bekee were na-abudata na Naijiria. Nke obula o budatara na Naijiria, oke Nnewi di na ya. Onye nweekwanu ya bu oke bu Irooha. Ngwaahia obula na-aga ahia, Adinta ga-agbariri mbo hu na o ji ya were mechie oduahia niile di n'Alaba na kwa Nkwọ Nnewi.

O nweekwanu ngwaahia korọ ụkọ n'ahia, nke ndi mmadu na-achosi ike otu ha ga-esi zuta ya, Adinta ga-agbariri mbo ihu na o si n'ala bekee budata ya. O bu ụdiri ngwaahia a na-anyuru ha ego, ya bu Adinta na Irooha, ka nsi obogwu. Mgbe obula e nwere ngwahia a na-achosi ike, nke e nweghi ebe obula a ga-enweta ya ma buru nke di ndi mmadu oke mkpa, Irooha ga-eme ka Adinta mata ozigbo. Adinta natakwanu ozi Irooha, o ga-eme ngwangwa ma budatara Irooha ngwaahia

ahia maka na o bu e mee ngwangwa, e meghara odachi. N'ihia na o bu n'oku n'oku ka e ji eri ihe onye agwu. Maka na i gbachi nkiti, anya doo ya, o nawakwa gi ihe ya.

Izuta ngwaahia n'ala bekee were budata ya n'ala Naijiria anaghi ahiaara Adinta ahia. Kedụ ihe kpata nke a? Nke izizi bu na Adinta ji ego were na-achia ego. O ji ego o ji azu ahia. Nke abuo bu na o ji eziokwu were na-azu ahia. O naghia eri ihe na-abughia nke ya. Kama o ga-eri ego mmadu n'uzo di njo maobu n'uzo aghughu, kama mmadu rie nke ya. Adinta anoghikwa na o chaa acha si gbute ya, o chaghikwanu acha si gburu ya togbu n'ala ma maburu ya tinye isi n'ohia. O naghia eri ego ndi mmadu n'ike. Maka na onye obula riri ego mmadu n'ike ga-amatariri na ego ahia ga-agbadoriri ya n'akpiri. Kemgbe

Adinta zụwara ahịa, o jibeghi ahia o na-azu were gwuo mmadu wayo. O kwekwuru Chineke nkwa na ubochi obula maobu mgbe obula o ji ahia o na-azu were megide mmadu, ka Chukwu napu ya bu akpi ihe o ji eme ire. Ihe a bu ihe o ji eme okwu mgbe niile ma werekwa ya na-ekpe ekpere. Ma matakwa na onye obula na-ekpe udiri ekpere a bu onye na-akwanyere mmadu ibe ya ugwu, ma burukwa onye na-asopuru ala o zodoro okpa na kwa onye na-ezere Chukwu ma na-esokwa Ya aso.

Udiri ndu Adinta na-ebi na kwa udiri agwa o na-akpa n'ahia o na-azu bu udiri ndu e jiri mara Irooha. Kemgbe Irooha si Mbutu were chorọ ego bia na Nnewi, o noghikwa n'okwu ahụ a na-ekwu na o buru na azu eloghi ibe ya ma ya ebula ibu. Ihe o kwenyesiri ike na ya ma werekwa ya na-ekwu okwu mgbe obula bu

na agwọ ọbụla loro ibe ya na ọdụ ya ga-
apụtariji ya n'ọnụ. Maka na ọ bụ ihe onye
metara o were isi ya buru. N'ihii na kama
mmadụ ga-eriju afọ were dachie ụzọ,
kama ka onye ahụ buru ọnụ. N'ihii na ọchụ
gidigidi na ada na-eme mgbe ọbụla. Na ọ
bụ onye ndidi na-eri azụ ukpoo. Nkwenye
ya ahụ niile bụkwa ihe na-esọ ya wee ruo
taa. N'ezie, ụwa a anyị nọ na ya bụkwa
onye were nwayọọ ọ laruo ngwangwa.
Mana, onye ọ dị oke ngwangwa,
nwekwara ike ịtọ n'ụzọ. Onye ọbụla
tọkwaranụ n'ụzọ n'ije ọbụla ọ nọ na ya bụ
onye ije ya ghọrọ ahia. N'ihii na ebe ọ na-
eje, o jerughizi ya. Nke o jerela eje,
bụkwuazị ihe lara n'iyi n'ihii na ọ mịtaghi
mkpuru ọbụla.

ISI NKE IRIATỌ NA OTU

N’ezie, ọ bụ onye maara Chukwu ka Chukwu na-ama. Mana onye jụ Chukwu, Chukwu ajụ ya. Onye ọbụla na-emegbu ụwa bụkwa chi ya ka ọ na-abọrọ ntọọ. Maka na ụwa na-apịa onye ọbụla megidere ya, ụtari. Nsọ ụwa bụ agwa ọma. Iwu ya bụ ibi ezigbo ndụ. Mana, onye hapụ idowe nsọ ya ma daa iwu ya, ebe onye ahụ ga-enwetazi onwe ya ga-abụzi n’olulu ọnwụ. Onye ahụ ga-anọzi n’okummuo nke ụwa. Udiri ikikiri eze onye ahụ ga-anọ be ya were na-ata ga-abụ nke agbataobi ya ga na-anụ ma na-achikwa ya ọchi. N’ihi ya, a naghikwa emere ụwa ‘ị makwa onye m bụ?’ I meere ụwa ‘I makwa onye m bụ?’ ụwa agwa gi

na o nweghi ihe i bu. Na ihe i bu bu aja nke onye obula na-azo okpa.

O kwesikwara ka anyi mata ma ghota na onye obula sooro uwa nsọ ya ma dowekwara uwa iwu ya, ga-abariri n'alaeze nke uwa tupu o gbagowe n'alaeze nke eluigwe. N'ezie, onye obula uwa kpunyere okpueze na-anọ n'uche eze mgbe niile. Mana onye obula uwa hido n'elu, na-anọ n'anyammiri, akwa ariri na iru ujọ mgbe niile. O bu ya kpatara o jiri di mma ka onye obula putara n'uwa noo ndu ya nke oma, zuo ahia ya nke oma ma mechie akwukwo ya n'uzo kacha mma tupu o kwara ngwongwo ya were lakwurukwa onye zitere ya.

N'ezie, o bughị a huchaa nzokwu enyi a na-ajọ ma enyi o gafere. Adinta ewerela anya ya were hu na Iroha

achazuola acha na mgbereahia ha ahụ. Adinta choputakwara na Irooha bu mmadu na-erubere mmadu ibe ya isi ma na-akwanyere onye ka ya ugwu. O hukwara na Irooha abughi udiri onye o ga-abu i kporo were gaa ihe, o dulaa onye dutere ya. Adinta kwetakwara ma mata na Irooha abughi udiri mmadu ya na mmadu ga-ayi were chụwa nta, e mechaa o tugharia n'ime ohia ebe ha na-achụ nta were sizie na okpa onye ha abuo na-achukorita nta dizi ka okpa anu. N'ezie, kemgbe ka Adinta toro anya n'ala were na-enyo ihe di njo obula o ga-enyochaputa n'ebe Irooha no. O nweghi ihe o nyochaputara. Naani agwa oma ka o na-ahụ n'ebe Irooha no.

N'ezie, Chukwu si n'aka mmadu were na-arụ oru. Adinta were mechaa gwa Irooha na ihe ahụ o kwere ya na nkwa, na o ga-emezuzi ya. O gwara Irooha na o ga-

esozi ya were gawa ala bekee. Na ọ bụrụ na ha ruo ebe ahụ, na ọ ga-egosi ya ma kuziere ya ụzọ e si azụ ya bụ ahịa n'ebe ahụ. Na ọ bụrụ na ọ mụtachaa ihe ọ ga-akuziri ya, ka ọ malitekwa budatawara ndị mmadụ ngwaahịa, ụdị ọbụla ha chọrọ. Iji were kwuo eziokwu, ọ bụ mmadụ ka e ji aka. Mmadụ bụ chi ibe ya. Adịnta egosiputala nke a nke ọma n'ebe Irooha nọ. Adịnta malitekwa ozigbo wee kwadowe maka ọpụpụ ya na Irooha. O ji aka ya were gbagharịa maka akwụkwọ bekee niile ha ga-eji were zopụ ya bụ njem. Irooha n'aka nke ya na-akwadokwa ma na-ahazi ihe ndị ọ ga-eji gbaa ọkpa n'ala bekee. Nkwado niile ha na-akwado na-adabakwa ka ha siri chọọ. Ka chi na-efo ka ụbọchị ha kara aka na-akpudobekwa nso.

ISI NKE IRIATỌ NA ABỤỌ

Ejike nwere obi ọcha na ọ nọzi n'ala bekee ugbua were na-aguzi akwụkwọ. Mana, kemgbe o ruru Amerịka, obi adighi ya mma. Gini na-ewute ya? Umunne ya. Nneoma na Adaora. O naghizi ahụ ha anya. Ha anoghizi ya nso. Ha na ya anaghizi emekọrịta ka ha sibu eme mgbe ọ nọ na be ha. O na-ewutekwuazi Ejike na ọ naghikwa ahụ nna ya na nne ya. Mana, ụdiri mwute ọ na-enwe n'ih i umunne ya ọ hapuru were biawa ala bekee na-agba ya anyammiri kwa mgbe ọbula. Ụdiri ihunanya ha atọ nwere n'etiti onwe ha di nnukwu ma karichaa. Mana, ihunanya Nneoma na Adaora nwre n'ebe Ejike nọ kariri ihunanya ha atọ nwere n'etiti onwe ha. Ma Nneoma, ma Adaora, ma Ejike, ha

huru onwe ha n'anya nke ukwu. Ha matakwara na o bu otu nne ji ha ato. Ha makwa na ha ato bu otu udiri obara ka e jiri muo ha. Ha na-egosiputa ya n'omume ha. O bu ihunanya di otu ahụ na nghota ha nwere n'etiti onwe ha kpatara ha jiri kuru nwanne ha nwoke n'ahụ mgbe niile ma chokwaa ka ha mee ya eze.

O bukwara otu ahụ Ejike si enwe mwute n'ala bekee ebe ahụ o nọ ka Nneoma na Adaora sikwa anọ n'anyammiri mgbe obula n'ihia Ejike. Mgbe niile ka ha na-ebe akwa na-asị nna ha na nne ha na ha amaghi ma ahụ o dikwa Ejike bu naani nwanwoke ha nwere. Na ha achoghi kwa ka ihe ojojo obula mee ya. Ekpere ha mgbe niile bu ka Chukwu nonyere Ejike n'ala bekee ahụ o nọ ka o were nwee ike chota onwe ya ma

nọzie nke ọma n'ụwa. Mana ihe kacha enye ha ọñụ n'ala bekee ahụ Ejike gawara bụ na ọ buru na Ejike nọchaa ebe ahụ were lọta, na ihe dị iche ga-adịriri. Na ebe ọ bụ na Ejike anaghị ama akwụkwọ mgbe ọ nọ na Nnewi, na ugbua ọ nọ ebe ahụ na ọ ga-amariri akwụkwọ. Maka na o nweghi onye anaghị ama akwụkwọ n'ala bekee. N'ihia na ha nwere ụdiri ihe dị iche iche e ji agụ akwụkwọ ndi nke ga-eme onye iti o tiribe akwụkwọ. Naani onye agaghị agutanwu akwụkwọ n'ala bekee bụ naani onye bụ ozu nwuru anwu. Maka na ozu nwuru anwu anaghizi emeghari ahụ. Mana, onye ọbula nọ ndu ma na-emeghari ahụ n'ala bekee wee banye n'ụlọakwụkwọ ka ọ guo akwụkwọ, onye di otu ahụ ga-amariri akwụkwọ ma gatakwa akwụkwọ ọñụ ya.

N'ezie, ndị ọcha doziri be ha nke ọma n'ụdị na o nweghị onye ọbụla ha choro ka ọ laa n'iyi. Mbọ niile ha na-agba bụ maka echi. Onodu ụmụaka ha na kwa ndị nke a ga-amuta n'odiniihu na-echu ha ụra. Maka na ha maara na a zuo ụmụaka nke ọma obodo adi mma, ma ugwu na nsopuru adikwa. Nwatakiri ọbụla anaghi ama akwukwo akpotara n'ala bekee ga-amariri akwukwo. Maka na a kuziwere gi akwukwo ebe ahụ o kweghi gi mmuta, a malite ruwara gi bu nwata awo no n'ikpo okwute, aka ka gi bu nwata were nwee ike mata ihe di iche n'etiti awo na okwute. Udiri akwukwo a na-agu n'ala bekee bu udiri nke na-eme uburu kpochiri akpochi, o kpoghee, kpughee ma ghere oghe.

A naghị ajụ ma Ejike ọ na-akpokwa ndị be ha na foonu. Maobu ndi be ha, ha

na-akpọkwa ya na foonu. Ego Ejike jiri nọrọ n'Amerika na-agwụ n'ikpọ foonu. Maka na ọ siri na ebe ọ naghị ahụ nna ya, nne ya na ụmụnne ya anya, ka o were olu ha ọ na-anụ na foonu were na-edị. Mgbe niile Ejike kpọrọ na foonu, ihe ndị be ha na-agwa ya bụ ka o nọsie ike ebe ahụ ọ nọ. Ka ọ gbakwa mbọ guo akwụkwọ ya ma gụruo ya n'isi. Na tupu ọ lọta na Naijiria, ka o jidekwa n'aka na ọ gụchaala ihe niile ọ kwesiri ịgụ ma nweta nzere kacha nzere niile n'ogo ịgụ akwụkwọ tupu ọ lọtawa. Ọ burukwanị na ọ chọọ inotu ebe ahụ, na nsogbu obula adighi ya. Na naanị ihe ha chọrọ n'aka ya bụ ka ọ baara onwe ya uru ma burukwa ihe onye n'ebe ndị mutara ya na kwa ụmụnne ya nọ

Mgbe obula Ejike kpọrọ na foonu, ndị izizi ọ ga-ebu ụzọ kelee bụ nna ya na nne ya tupu o rute Nneoma na Adaora. Ihe

o ji achoi ka o kpere azu nu olu Nneoma na Adaora bu maka nkata ya na ha anaghi ebi ebi. N'ezie, Ejike na umunne ya na-anọ egwu onwa na foonu. O bukwu otu ahụ Ejike si akpo ha na foonu ka ha sikwuazi akpo ya. Mgbe obula ha anughi olu ya, ha akpoo ya. Ha amarala oge ha ji akpo ya. Oge o ji enwe ohere maka iza foonu. Ha anaghikwa ahapu oge ahụ were kpoo ya oge ozo n'ihia na ha achoghi ka ha tigharia ya anya n'akwukwo o na-agu. Mkpa ha niile bu ka o nweta ihe o ji maka ya were gawa ala bekee. Maka na o diri ya na mma, o dirila ha. O dikwaranu njo, ha nodu n'iru uju. O bu ya kpatara ha jiri malite n'oge were chowa out a ga-esi were suo ji abana nri ka o were kwee olilo. Maka na onye obula ji ehie were chowa ewu ojii ga-achotariri ya.

ISI NKE IRIATỌ NA ATỌ

“Achọrọ m ihu Ejike. Kedụ ka m gasi hụ ya. Ihu ya anya kaara wee di m mkpa kari a ihe obula. O buru na m ahughị ya, obi agaghị eru m ala. Kedụ otu m ga-esi were hụ ya. Ebe o nọ ka obi m di. Kemgbe anyi na-abia, naani ihe obi m na-agwa m bu na o ruola mgbe m ga-ahụ Ejike. M hụ Ejike, Ejike ahukwuo m. Ihu ya anya ka were di m mkpa kari a ihe a m biara. Ihe oma kacha ihe oma niile i ga-emere m bu ikpoje m n’uloakwukwo ya ka m na ya hụ. Biko, burugodu uto meere m ya. I meere m ya, o ga-atogbu atogbu”.

Okwu ndi a bu okwu ndi Iroha kpun’onu ozigbo ya na Adinta si Naijiria wee gbaa ukwu n’ala bekee. Ka ugboelu bu ha na-eke n’elu, obi ya niile di n’ebe

nwa ya nwoke nọ. Otu mkpụrụ nwanwoke
ọ mụtara Ejike Iroọha. Ozigbo ụgbọelu ha
feturu n'ala, ya na Adinta wee soro ndị
ọzọ nọ n'ime ụgbọelu ahụ were pụtawa.
Ozigbo, ozigbo, Iroọha sooro Adinta were
gbaa ọkpa n'ala, Iroọha gaa n'otu akụkụ
n'ọdụ ụgbọelu ahụ wee kwurụ. N'egbughi
oge ọbụla, o gburu ikpere ya naabọ n'ala.
Adinta kwurụ na-ekiri ya ka ọ mara ihe ọ
chọrọ ime. Iroọha were hulata isi ya ala
wre kelee Chukwu mere ya o were nọrọ
ndụ wee zọọ ọkpa n'ala bekee. N'ala
Amerika! Onye ọzọ ọ rịọrọ Chukwu ka O
lere ya bụ Adinta. N'ihia na ọ bụ Adinta bụ
na ọ gbara ụkwụ n'ala bekee were ọkpa ya
abuọ kwurụ n'ala Amerika, ma werekwa
anya ya abuọ na-ekiri obodo Amerika. Ka
o nyechara Chineke otito ndị ahụ, o sikwa
n'ebe ahụ o sekpu were kulie ma gaa ebe

ahụ nnayaukwu bụ Adinta nọ ga makuo ya
ma kelee ya otu o si were si n'ala o
tukwubu were kukwasa ya n'elu oche.
Oche o kukwasara ya abughikwa oche
osisi o bukwa oche pilo pilo.

Ka o kelechara Adinta ihe ozọ o si
ya bụ 'Biko nnamukwu, kpoje m n'ebe
Ejike nọ. Kedụ ụzọ a ga-esi ga n'ebe o nọ,
nwunye m bụ Urenwa na umu abuo bụ
Nneoma na Adaora rioro m nnukwu aririo
ka m burugodu ụzọ hụ. Ejike tupu m
mewe ihe m jiri maka ya were biawa
obodo oyibo. M onwe m gwakwuru onwe
m na m ga-ebugodu ụzọ hụ Ejike anya
tupu anyị etinye isi n'ihe ahụ bu anyị were
bata n'ala Amerika. Maka na onye obula
riri elu oji kwesiri ka o kpaa ya nkụ n'ih
na a naghị ari ya kwa daa. Ihe ozọ kwa m
choro ka gi bụ nnamukwu Adinta mata bụ

na Ejike di anyi n'obi nnukwu. Anyi niile huru ya n'anya nnukwu. O bukwu otu ahụ ka o siri hukwuazi anyi anya. Ka anyi na-eche maka ya ka o na-eche maka anyi. Otu obi anyi siri diri n'ebe o no ka obi ya siri diri n'ebe anyi no. N'ezie, n'anya a anyi nay a anaghizi ahụ na-ewute anyi niile, ma ya, ma anyi. Mana mkporu ahụ a kporuru ya ma kpota ya n'obodo buy a kacha mma. O ga-enyere ya ezigbo aka ma baara anyi ezigbo uru. Maka na mmadu ekwesighi ka o kworo na nna ya biara ya uwa were nye gbuo ya na na nri” .

Ka Adinta kpọ Iroha were na-ala be ya, o gwara Iroha na o nula ihe o kwuru. O kwekwara ya nkwa na o ga-emere ya ihe ahụ o rioro ya. Ihụ Ejike, Iga n'uloakwukwo Ejike, Ima otu Ejike mere. Ima otu Ejike siri noro. N'ezie, okpu

abịala ahịa, isi biakwuo ahịa. Ihe a na-
echezi bụ ka e werezịa okpu tụtwasazie
n'isi ka ije buruzia ije awele.

ISI NKE IRIATỌ NA ANỌ

Ejike ji anyammiri were chọọ ikwatu nna ya n'ala mgbe ọ hụrụ nna ya n'ụlọakwụkwọ ha. Anyammiri ọ́nụ. Anyammiri obi ụtọ. Ọ maghịkwa otu ọ gagesi kelee Adịnta ekele. Naanị ihe o mere bụ na ọ hapụrụ nna ya ọ makụdoro, were gaa n'ebe Adịnta tukwu, sekpuru ala n'ihu ya ma chịlie aka ya abụọ elu n'iji nye Chukwu ekele, Onye nke si n'ebe Adịnta nọ wee bulie nwogbenye elu.

N'ebe ahụ o sekpu n'ihu Adịnta, o jidekwara Adịnta aka ma werekwa anyammiri were na-ekele ya ekele maka ihe o meere ha, ndị nke ọ bụ naanị Chineke ga-akwụ ya ụgwọ ha niile. Adịnta wee si n'ọche ebe ahụ ọ nọ were bilie ọtọ. Ozigbo o biliri ọtọ, o kulite Ejike ma gwa

ya ka ọ kwụsị ibe akwa n'ihì na ọ bụ Chineke ka otito niile na ekele niile dijiri. Adinta si n'akpaakwa ya were weputa mpempe akwaocha na-ewu piioo ka ụgbala were hichaa Ejike anyammiri obi uto juputara ya anya abuo. Adinta mechaa tukwurukwa ala ma gwakwa Ejike ka ọ gaa tukwuru ala n'uche.

Ozigbo Ejike tukwuuru ala, Adinta juru ya maka akwukwo ya na ulokwukwo ha. Ejike gwara ya na ọ na-agu akwukwo nke oma. Na ọ na-ekele Chukwu n'uzo puru iche n'ihì na owu abanyewela n'onu aga. O gwakwara Adinta na ulokwukwo ha bu ulokwukwo kacha mma mmadu ga-anọ were guo akwukwo. Na onye no n'ulokwukwo ha agu akwukwo enweghi ihe obula e ji agu akwukwo o ga-achọ achọ. Ihe obula i choro, ulokwukwo enye

gi. Naanị ihe ụlọakwụkwọ ha chọrọ bụ ka onye nọ na ya nweta ihe ọ chọrọ were bịa na ya ma mụtakwa akwụkwọ n'ụzọ kacha mma. Na ọ bụ naanị Chukwu ga-ekele ya maka ezigbo ụlọakwụkwọ a o tinyere ya na ya.

Ka Ejike na Adinta na-akparị, nna ya bụ Irooha nọ were na-ekiri ya. Ọ hụghị ọnụokwu. Ọ hụgodu ọnụokwu, ọ gaghịkwa ama ka ọ ga-esi kwuo obi ya. Ka ọ na-ele Ejike, ka Ejike na-ele ya. Ha abụọ amaghị ihe ha ga-agwa onwe ha. Afọ juru Irooha n'ebe nwa ya bụ Ejike nọ ugbua. Ejike ọ na-ahụzi ugbua dizi ezigbo iche n'Ejike ahụ hapụrụ ha were gawa ala bekee. Ejike, Irooha na-ahụzi ugbua bụ Ejike Amerịka. Ọ bughizi Ejike Nnewi. Ọ bughizikwa Ejike onye Mbutu. Ezigbo ihe dị iche dizi n'ebe Ejike nwa ya nọ, ugbua.

Ejike bụzi sọ mma. Akpukpọahụ ya na-akwọzi mụrụmụrụ. Oluokwu ya agbanwoola. Amamihe ya na nghota ya bụzi igba. Omume ya, agwa ya na ndụ ya were ghee eghe, dee ede ma buruzia mmiri oñuñu. N'ezie, ala bekee anaghi atu asi. Ihe ahụ ha bu ka ha bu. Ala ha bu ala oma e mebeere ndi oma, ma burukwa ala oma na-edozi mmadu ma nuchaa mmadu. Ala bekee anaghi akpa oke n'onatarachi na kwa onyinyechi. Ihe ha na-eduzi uzọ ma burukwa ihe kacha buru mkpa ha bu ihe di mmadu n'ime. O bughị eluahụ mmadu.

Irooha jikwa anya ya were choputa nke a n'ebe nwa ya bu Ejike no. O jirila Ejike were kweta na bekee bu bekee. Ihe obula ha kpaara aka na-adị mma kariu otu o dibu. O huru nke a n'ebe Ejike nwa ya no were kweta na oyibo di iche na ndi isi

ojii. Maka na mgbe niile ihe na-echu
ochichi ndi bekee ura bu otu ha ga-esi
dozie obodo ha ma mee ka ndu ndi niile
no n'ime ha na ndu ndi niile gbara ha
okirikiri na kwa ndi obula no ha nso buru
so mma. Mana naani ihe ochichi ndi isi
ojii maara bu maka onwe ya, ikwu ha na
ibe ha. Ha achoghikwa ima maka ndi no
n'okpuru ha, ndi gbara ha okirikiri na kwa
ndi ha na-eleta anya. O gbasaghi ha. Onye
isi ojii no n'ochichi dozita onodu onwe ya,
o choghizikwa ima maka ndi o na-achi. Ha
na-anwu anwu, ha noro ndu, o choghi ima.
Mgbe ufodu, o narakwuo ndi na-atugbu
onwe ha n'ala nwobere ndu foro ha. Ndu
ojoo! Ndu ekwensu!! Otutu ndi ochichi isi
ojii amabeghi ihe kpatara ha jiri bia uwa.
Ha amaghikwa Chukwu. Ha amaghikwa

na ụwa dị abụọ. Ha maara ebe ha nọ, ha amaghị ebe ha na-eje.

Ka Iroọha na nwa ya lekatara onwe ha, ihe izizi Ejike juru nna ya bu ase Nneoma na Adaora tupu o juo ase nne ya. Nna ya gwara ya na ha sirị ka o kelee ya nke oma ma gwakwa ya ka o jisie ike n'akwukwo ya. Nna ya juru ya ma o nwere ihe na-enye ya nsogbu n'akwukwo o na-agu na kwa n'obodo Amerika o nọ na ya. O gwara nna ya na o nweghi nsogbu obula dinu. Na nsogbu o nwere bu oyi. Na oyi na-achọ itugbu ya. Ozigbo Ejike kwuru nke a, ha niile chiwa ochi. Ka ha chiwara ochi, Adinta na nna ya bu Iroọha were si ya o mara ihe ndi ahụ umuaka ibe ya na-eme iji were gbalahu oyi itugbu ha, ka o soro ha mewe ya.

Oge Adinta na Irooha kwadoziri ka ha laghachi na be Adinta, Irooha kuliri wee makudokwa nwa ya nwoke. O gwara ya na ha akwadola ula. Na o ga-esi Naijiria na-abia ahụ ya. Na o buru na o laruo Naijiria na o ga-agwa Nneoma, Adaora na nne ya na o huru ya. N'ezie, o dighi Ejike ka ha lawa. Mana, ha ga-ala ka ha were nwee ike mee ihe ha ji maka ya were bia. Adinta gwakwara ya ka o jisie ike n'akwukwo ya n'ihi na o bu onye gbara mbọ n'ụwa ka ụwa na-ebuli elu. Maka na abuzu siri na onye na-esoghi ibe ya gbawa oso mgbe ha gbawara, ala akponahu ya na nku.

ISI NKE IRIATỌ NA ISE

Ozigbo Adinta na Irooha buuru ngwaaghia ha zutara n'Amerika were gbaa okpa na Naijiria, naani ihe bu mkpa Irooha bu ilaru Nnewi. Akuko juru ya onu. Akuko maka njem o so nnayaukwu bu Adinta were gaa n'ala Amerika. Akuko maka Ejike nwa ya o huru. Akuko maka obodo oma bu Amerika. N'ezie, akuko o bu n'isi o ga-akorọ ndi be ya na-anyizi ya arọ n'isi. O chorọ ka o were osososo laruo na be ya na Nnewi ka ya bu akuko ghara inyigbu ya. Ndi be ya nokwa na-eche ya ka o lotaruo maka na o gwara ha na o nozi n'uzo nlota. Anya ha niile toro n'ezi. Nti ha to n'uzo. Ha na-eche nnahaukwu ka o lota were tunye ha azu n'ihi na ha maara na o bu Oru ka o si were na-alota.

Ka ha batara na Legọọsụ, Iroọha buuru ngwaahia ndi nke ya na nke Adinta o ga-ere na Nnewi were tinye isi n'uzo ula. Ngwaahia ha si Amerika were budata na Naijiria juru abo. O kariiri nke Adinta na-ebudata naani ya. O bukwu otu ahụ ngwaahia ndi ahụ ha ka ego di na ha hakwuazi. Ozigbo Iroọha na ngwaahia o bu, batara Nnewi, o sekpuru ala were suo isi n'ala ugboro ato, chilere Chukwu aka elu, kpee ekpere ma buo abụ otito iji were jaa Chukwu mma ma kelee Ya ka O siri duru ya gaa ala bekee ma dulatakwa ya n'udo na onu n'ala Nnewi.

Ka Iroọha mechara nke a, o gbara mbọ were kwazichaa ngwaahia o buuru were bata n'otu kwesirinụ ka mmiri ghara iba ha nti. N'ihia na e jighi ihe a na-agba na nti were na-aga n'anya. Maka na o naghị

adi mma mmadu gaa na be ndi mmuo
gutachaa oku, o puta na be ndi mmadu,
oku ahụ anyunahụ ya. Mgbe o huru na
ngwaahia ndi ahụ o bu were lota alakpuola
ura nke oma, o koro akpa ya o jiri mee
njem were chota otu omaricha obere
ugboala opiachara mkpataego nke mmadu
anoghi na ya, kwuo ugwo ya ka o bulaa ya
na be ya. N'ezie, ogaranya a naghị adi
mma ka a na-eme ya okara okara. O na-adi
mma ka a na-emeru ya n'isi. Maka na
ogaranya anaghị emeru n'isi na-ama ogwu
n'okpa. Mana ogaranya a na-emeru n'isi
na-ada obi jii ma juo ahụ oyii.

Ozigbo ugboala ahụ buputara ya na
be ya, ndi be ya niile, ma nwunye ya bu
Urenwa, ma umu ya bu Nneoma na
Adaora, ji nnukwu mkpu onu na obi utu
were nabata ya. Nwantakiri ihe ka ha

kwatuo ya n'ala ebe ha na-amakụ ya ma na-ekele ya nnọọ. Ụmụ ya buuru akpa o jiri lọta buba n'ụlọ. Ozigbo nna ha si na mbaraezi wee tinye isi n'ime ụlọ ha, ha ekweghị ya ka ọ nọdụ ala tupu ha amalite jụwa ya maka Ejike. Ha jụrụ ya n'aka ọkụ, n'aka ọkụ ma ọ hụkwara Ejike. Na ọ bụrụ na ọ hụrụ ya, ka ọ kọọrọ ha ngwangwa otu ọ dị na kwa ka o siri nọrọ n'ebe ahụ.

Nna ha bụ Iroọha tūrụ anya ajujụ ndị ahụ na kwa otu ha siri juo ha. Ọ gwara ha na ọ hụrụ nwanne ha nwoke bụ Ejike. Na ahụ dị ya. Ọ gwakwara ha ka ha nweere ya ndidi ka ọ ghọọ ahụ n'ihì na ọ bu akụkọ n'ụkpa were si n'ala Amerịka were bata. Nna ha si ha ańụla ngwọ na nkwụ na-abịa. Maka na ngwugwu a ga-atọ atọ, ọ naghị adị mma ka a tūwa ya mbọ. Ozigbo Iroọha ghuchara ahụ were richaa nri, ma nwunye

ya, ma ụmu ya gbaa ya okirikiri. Ha chiri
anya ha wụkwasa ya ma tọọ nti ha n'ala
nke oma ka ha nụ ugheri danda. N'ezie, o
kweghizi ha ndite. O na-amazi ha
kwerikweri n'ahụ. Gini bu ihe ahụ?
Akụkọ nna ha ga-akọrọ ha maka njem o
mere n'ala Amerika.

Tupu Irooha malite ikorọ ha ka o siri
jee Amerika were lota, o gwara ndi be ya
na o ga-adị mma ka ha niile were ekpere
kelee Chukwu maka otu o siri dulata ya.
Ozigbo ha mechara nke a, Irooha were
sizie n'elu were tọtuo akụkọ n'ala ka e si
n'eluuko were tọtuo nguga. Ihe ahụ a na-
atụ anya ya kengbe amalitela. Akụkọ
were sizie n'elu were yobiri wee yosa
n'ala. Irooha were si ndi be ya, "N'ezie,
amaghi m na ụwa a di abuo. Kengbe a
murụ m a maghi maka ihe di otu ahụ. O

bụ ka m gbara ụkwụ n'ala Amerịka ka m jiri mata na ụwa dị abụọ. Ụwa oma na ụwa ojọọ. Ụwa ọcha na ụwa ojii! Chai, ihe oma na ndị dị mma nọ n'ụwa a. Mana, ọ bụ onye jepụ, ọ hụ. Onye hụ, o kweta. Ụnu hụzia Ejike ugbua, unu agaghizi ama ya. Ejike bụzi sọ mma. Ọ gbanwochaala n'ụdị dị mma. Ndụ ndị bekee ezuola ya ahụ. Naanị ihe kacha ewute ya bụ unu ọ naghi ahụ anya. Mana ihe ọ si na ọ bụ nsogbu ya bụ oyi. Ụdiri anwụ a na-acha ebe adighi ebe ahụ. Ụmụ m, anyị nọ n'ọkụ n'obodo a. Agaghị m akochanwuru unu ije m n'Amerịka n'abalị a. Ọ bụ chi na-efo, m na-enye unu akụkọ.”

Irooha mekwara ka ndị be ya mata na ya na Adinta zuru ahia ha ji maka ya were gaa nke oma. O tokwara Adinta n'uzọ puru iche n'ihu ndị be ya, ma

gwakwa ha na ihe ọbụla ya na ha bụ taa na
nke ha ga-abụ echi, na ọ bụkwa Adinta
mere ha ya. Na Chukwu si n'aka ya were
hụ ha ma bulie ha elu.

ISI NKE IRIATỌ NA ISII

A na-egbu agụ ole tupu a zawa ogbu agụ? Irooha na-echuzi ala bekee ka a na-echu mmiri ugbua. Ihe Adinta kuziere ya edoola ya anya ma werekwa ọnọdụ n'ime ya. Kwa ọnwá ọbụla, Irooha nọ ala beke. Ka ọ na-abata na Naijiria ka ọ na-ejikwa ugboelu were na-efepu ozigbo n'ihu na ngwaahia ọ na-ebudata anaghi adaru ala. Ugbua, Irooha nọzi n'elu ego. Ọ naghizi akpata ego na kiri kiri. Ọ na-ebutezi ego n'ukwu n'ukwu. Ndi Igbo si na ọ na-abu ego kọọ nwoke, ihe a ga-eji ego were mee achọọ ka ọ chụpu nwoke n'ulo maobu dulaa ya mmuo. Mana, ego kara akpa nwoke, nwoke achowazia ihe ọ ga-eji ego were mee. Ego Irooha nwere ugbua

akariāla akpaego ya. Irooha na-achozikwa
ihe o ga eji ego were mee.

N'ezie, ihe a ga-eji ego were mee
buru ibu. Irooha gara n'ala Amerika ga
zuu otu omaricha ulu ebe ya na ndi be ya
ga na-abia na-ezu ike. O gakwara na
London ga zutakwa ulu n'ih i na o siri na a
naghi anu otu ebe were na-ekiri mmnwu.
Maka na onye obu maara ihe anaghi
awunyecha akwa ya niile n'otu nkata.
Maka na oke si na ihe kpata o ji enwe
onu ma nwee ufu bu maka a di ama ama
oso su. O buru na oso su, o buru na o sghi
n'onu o turu gbapu, o si n'ufu onu ah u o
turu chowa uzu mgbala. Maka na onye
obu aka nri ya na-adighi ya mma, akpa
ekpe ya ga-adiriri ya mma. O bu ya
kpata o jiri di mma ka oke na-ezu abuo.
N'ih i na ihe obu ezughi abuo ka koro

n'elu. Ihe ahụ erubeghi ala. Mana oke zuo abuo, izu abaa na nti.

Ugbua, otu okpa Irooha no na Naijiria, okpa nke ozo noro ala bekee. Mgbe niile ka o na-efepu ma na-efelatakwa. Ka o na-aga ebe ahụ, ka o na-eje ahụ nwa ya nwoke bu Ejike. O na-ahukwa na Ejike nwezuru ihe o choro ga-enyere ya aka n'igu akwukwo. O na-atopucha Ejike isi otu nna ya sizi were bia na-eleta ya kwa mgbe, kwa mgbe obula n'ulokwukwo ebe ahụ o na-agu akwukwo. Ejike na-agusikwa akwukwo ya ike iji were hu na o mere ka nna ya, nne ya na umunne ya na-enwe onu n'ebe o no. N'ezie, Ejike maara ihe e jiri kpota ya n'ala Amerika. Gini bu ihe ahụ? Ka o guo akwukwo ma mara akwukwo. Kemgbe o gbara ukwu n'ala Amerika, o na-agusi

akwukwọ ya ike. Ọ maara akwukwọ ya, akwukwọ ya marakwuo ya. Ọ hukwuru ndi ọ di ka ọ di ya. Ndi a kpọtara ka ha guo akwukwọ, mụta akwukwọ ma mara akwukwọ. N’ihi nke a, onye obula ogbo ya chibere ozo kwesiri ka ọ sowa ihe dara n’ala. Ejike n’onwe ya jikwa aka ya were choputa na ihe e ji eje mba bu ka a mụta ihe, na ọ bughi ka e rijuo afọ. Maka na akwukwọ onye obula hapuru obodo ya na mba ya were choro gawa mba Amerika, ọ buru na onye ahụ amutaghi ya, ọ gutaghi ya, ọ buzi n’ikpo akirika ka ọ ga-aguta ya ma mụta ya? N’ihi ya, onye e nyere mbazu gbaa mbo were ya gwuputa ji maka na ọ buru na a napu onye ahụ mbazu, onye ahụ ewere anya ya hu ihe onye ji aka nkiti were si n’ala na-aboputa ji, na-ahụ.

ISI NKE IRIATỌ NA ASAA

Ndị Igbo sị na ọ na-abụ ụra tọwa ụtọ, e kwowe ya ekwo. Maka na mpio ọbụla bara nne ewu ga-abarịrị ụmụ ya. Ọ bughị a hapụ ebe a na-echi ọzọ, a hapụ ya were gawa ebe a na-arụ agwụ. N'ihia na ihe a na-achọ n'ike ọkụ bụ azụ. Nneoma na Adaora nọzị Amerịka ugbua. Ha bụzi ụmụakwụkwọ na mba Amerịka. Nna ha akpọfeela ha Amerịka ka ha ga nọrọ ebe ahụ kponyewa akwụkwọ n'ụbụrụ.

Mgbe ha nọ na Nnewi agụ akwụkwọ, ha abụọ na-ama akwụkwọ nke ukwu. Mana nna ha kpojeziri ha Amerịka ka ha ga nọrọ ebe ahụ ghọọ ọkaibe n'akwụkwọ. Ọzọ kwa dị ka ibe ya bụ na nna ya chọrọ ka ha nọkwuru ezigbo

nwanne ha nwoke ha hụrụ n'anya nke ukwu. Ka ha na Ejike nọkọọ ọnụ otu ebe were na-agụ akwụkwọ ha ma na-ahụkọrịta, emekọrịta ma na-anọkọrịtakwa. Ihe ndị a niile Iroọha na-eme n'ebe ụmụ ya nọ bụ ihe o kwesiri ime n'ihi na o jepula ejepu were hụ ụzọ. Nke ọzọ bụ na Chukwu enyela ya ego n'ụzọ di ukwu ma di egwu. N'ihi nke a, ihe ọbụla a ga-eji ego were mee maọbụ ihe ọbụla ga-eri ego anaghị eme ya kpum n'obi. Maka na ego di. Ego na-abata ya n'aka kwa mgbe ọbụla kariji ego o ji egbo mkpa mmaji kwuru mmaji kwa oge ọbụla.

Ihe a niile Iroọha ji ego ya eme, Adinta magbodo maka ha. Tupu o mee ihe ọbụla, ọ ga-emegodu ka Adinta mata maka ya. Adinta maara maka ihe niile ọ na-eme ma marakwa maka ndi nke ọ ka

ga-eme. Adinta maara maka okpuru ya niile. N'ihì na ọ siri na Adinta bu chi ya nke abuo. O buru na e wepu Chukwu kere ya, nye ya ndu, na-eduzi ya ma na-agbaziri ya uzo, na onye ozo ugwu ya niile na nsopuru ya niile na-agara bu Adinta. Maka na o bu Adinta mere ya ihe o bu taa. Na Adinta mere ya ka ya hapu idi nta n'ua. Na ihe obula o na-eme taa bu Adinta si ya mewe ya. Okuko ekwesighi ka o chefu onye foro ya odu n'udummiri. N'ezie, ime ogo kacha ato utu ma o buru na onye e meere ogo na-echeta na e meere ya ogo. Mana ime ogo na-agbowa obi ma o buru na onye e meere ogo chefu ma onye meere ya ogo, ma ogo e meere ya, ma burukwa ogo ahụ e meere ya were tinye isi n'ohia ka anuohia.

Iroṣha nṣurū iyi na o nweghi ihe
ṣbula ga-eme ka ya na ndi be ya chefu
Adinta. Na ha nwugodu anwu, na mmuo
ha ga na-echeta ya. Iroṣha na-akokwara
nti ṣbula ghee oghe na o bu Adinta mere
ya na ezinaulo ya ihe ha bu taa. Maka na
uzo kacha mma iji were kwuo ugwo ihe
oma bu ikweta na ikwuputa maka ihe oma
e meere gi. Mana e zochie ihe oma, ihe
oma amachie ibata. Nke a bu ihe ndi
mmadu na-amaghi. N'ihi na ebe ihe oma
na-abata bu n'ebe a nabatara ya ma na-eto
ya. Mana i were ogodo kpuchie ihe oma
bataara gi, ihe oma ekpuo isi ma lakpuo.
Mgbe ozo, o gaghikwa ama uzo o ga-esi
biakwute gi n'ihi na nke o biara abia
ghoro ya ahia.

Iji kwuo eziokwu, ihe ndi ahụ
Iroṣha ji ego ya were na-eme na-atọ

Adịnta ụtọ nke ukwu. Adịnta n'onwe ya chopụtakwuru na Iroqha ejighi ya egwuri egwu. O maara na Iroqha kwenyere na ya ma nabatakwa ya n'uzọ kacha elu maka ihe oma niile o na-emere ya. Otu Iroqha sikwa aga n'ihu na-atọ ya ụtọ nnukwu. Maka na o buru na nwata na-eme nke oma na ndu ya, nna ya a na-ekolizi mkpumkpu azu ya elu. Onye obula maara ihe kwesiri ima na o buru na onye mmadu kuziere ihe ma gosi ya uzọ na-eme nke oma, onu, obi ụtọ na anuri puru iche ga-abu maka nke onye ahụ kuziere ya ihe. Mana onye obula e gosiri uzọ o were hapu ya were tinye isi n'ohia, ihere emegbuo ma onye ahụ kuziere ya ihe ma ndi nwe onye ahụ. O bu ya kpataara ndi Igbo ji atụ ilu were na-asị na o na-abu mmadu na-agba ajo egwu, okọ iku a na-akọ nwanne ya. Maka na

ihere anaghị eme onye ara mana ọ bụ nwanne onye ara ka ihere na-emekpocha anya. N'ezie, onye ọbụla chọrọ ka a kpọọ ya mmadụ kpawa ezigbo agwa, mewe ezigbo omume, gbasiwe mbọ ike ma bụrụkwa onye maara egwu mmiri ụwa. Mana onye ọbụla chọrọ ka a hụ ya ma lewe anya ebe ọzọ ma were ya mewe ihe ọchị, laa n'iyi, daa ezigbo mba n'ụwa ma werekwa ndụ ya na-adụ akanya. Ọ bụ otu onye siri dowe onwe ya n'ụwa ka ụwa gagesi wee were onye ahụ. Onye zụo ahịa nke ọma n'ụwa, ọ zụjuo abọ ahịa nke ọma. Mana onye ọbụla chefuru abọ ahịa ya n'ebe ọ gara ahịa na-atọ n'ụzọ. Maka na a dọbie were zọkwaba, ọ naghịzi ezu oke.

ISI NKE IRIATỌ NA ASATỌ

Ọ bụ eziokwu na ụmụ ha niile nọchazi n'Amerịka were na-agụ akwụkwọ, mana ha abụọ ka nọ na Naijiria. Irooha na nwunye ya ka bi n'ụlọ ha na Nnewi. Ha kwuru na ha agaghị esi na Naijiria kwapụ were kwalaga Amerịka. Na ha ga-anọ n'ụlọ were na-akụ ekwe ka mmọnwu nọrọ n'ezi na-agbara ha egwu. Ọ bụ eziokwu na ha kwuru ihe ndị a ma kweta na ha, mana mgbe niile ọkpa ha abụọ dị n'Amerịka. Ha bi ebi na Nnewi ma nọrọzia anọrọ n'Amerịka. Ha bie na be ha na Nnewi otu ọnwa, ha anọọ ọnwa abụọ n'ala bekee. Mgbe ụfọdụ, ha puo gawa ala bekee, ha akuchaa ihe ruru ọnwa isii tupu ha alotakwa bịa nyoo ụlọ ha dị na Nnewi, anya.

N'ụlọ ha na Nnewi, ha nwere ndị nche abụọ. Otu onye n'ime ha bụ maka oge ụtụtụ na ehihie. Onye nche nke ọzọ bụ maka oge abalị. Iroọha na nwunye ya nwekwara ndị na-eleruru ha ụlọ ha na mbaraezi ha, anya. Ndị odiboahịa Iroọha nwere ugbua karịrị asaa. Ha na-amụ ahịa ma na-azụkwara ya ahịa. Ndị odiboahịa ya na-emekwa nke ọma. Maka na ọ bụ otu onye dị ka ihe na-abiakwute ya na-adị. Ndị odiboahịa ya niile na-azurụ ya ahịa nke ọma ma na-azupụtakwa ego. Maka na ha maara na ọ bụ okwu dị mma Nze ataa ọjị. N'ihị na ọ bụ ihe ha zupụtara n'ahịa ka a ga-eji were duo ha. Onye ọbụla n'ime ha na-agba mbọ otu o nwere ike iji were hụ na ahịa nnahaukwu na-aga n'ihu. Ma Iroọha ọ nọ ya, ma ọ nọghi ya, mgbereahịa ya na-aga n'ihu n'ihị na oke mmọnwụ na-

awarị n'ogbo bụ maka ụmụnkwu ya. Ụmụnkwu mmọnwu kwudosie ike, mmọnwu ewee na-ari elu ma na-arịtu.

Kedụkwanu maka Urenwa na ahia nke ya? Ugbuga ka ahia ekike ụmuntakiri ahụ o na-azu malitere dawazia nke bụ ụda. Irooha gara otu ebe diputara nke oma maka izu ahia were ga zuta otu nnukwu obosara elu. Ego o jiri zuo ala ahụ mara abuba. Ya bụ ego gbara nnukwu okpurukpu ma dikwa nnukwu. O ruru agadaga ulolu ebe ahụ. Irooha ruru ulolu ahụ maka itu mgbereahia. Onye o ruro ulolu ahụ bụ nwunye ya. Nwunye ya sizi ebe ahụ o nobuazu ahia were kwaje n'ulolu ahụ di ya ruro ya. Ihe juputara n'ulolu ahụ, ma n'elu ya, ma n'ala ya bụ ngwaahia. Ngwaahia banyere ihe ekike ụmuntakiri. O nweghi udiri ihe ekike

umuntakiri na-adighi n'uloelu ahụ. Ihe ekike umuntakiri niile a kwajuru n'uloelu ahụ bu ala bekee ka Urenwa si ebudata ha. Nke obula ndi ocha रुपतरा, **Urenwa eburu ya ozigbo gbadata n'uloahia ya na Nnewi.** Mgbe obula Urenwa ka onye obula mutara akwa nnunu mutakwuo ka nnunu si efe. N'ihia na o na-abu e were aka were nye aka, o too ogologo.

Urenwa kpooro ndioru were kpojuputa n'ulo mgbereahia ya ahụ. N'ime ndioru ya ahụ, o nwekwara otu onye o mere onyeisi ha. O bukwara onyeisi ha ahụ na-eleta ndioru ndi ozo anya ma na-ahazikwa onodu otu o kwesiri ka o si were na-adia ma na-agakwa n'ihun'ulo mgbereahia ahụ. O na-abu a hazie onodu nke oma, ihe niile a na-aga nke oma. Ma Urenwa o no nso, ma o no n'ulo

mgbereahia ya, ma o no na Nnewi, ma o no na Naijiria ma o no n'ala bekee, mgbereahia ya na-aga n'ihu ma na-ehikwa udu. Mgbe obula o jiri bia n'oduahia ya, onyeisi oru ya agwa ya onodu ihe niile banyere otu ahia ha na-azu siri di. N'ezie, onye obula nwere igba anaghi eti aka n'afu. Maka na o bu onye wara eze ka ochi na-adu n'ihu mgbe obula.

ISI NKE IRIATỌ NA ITOOLU

N’ezie, ọ na-abụ akụ dị nnukwu, o rusa ụmụna. Mana akụ karịa, obodo esoro ketewa oke. Mpaghara ebe ọbụla na Mbutu bụzị Iroọha, Iroọha. Ihe ọbụla siri ike n’obodo Mbutu, Iroọha etinye isi na ya. Ọrụ ọbụla obodo ga-arụ, ọ rụo ya naanị ya. Ma ọrụ ụzọ, ma ọrụ itinye ọkụ, ma ọrụ itinye mmiri, ma ọrụ nche, ma ọrụ izu ụmụaka n’ụlọakwụkwọ n’efu, aka Iroọha dịcha na ha. Iroọha malitere kwuwara onye Mbutu ọbụla banyere Mahadum ka ọ guo akwụkwọ, ụgwọ akwụkwọ. Ụmụaka ọ na-akwuru ụgwọakwụkwọ n’alọakwụkwọ kolejị bụ aja dị n’ala. Kwa mgbe ọbụla ka ọ na-eji ego ya were na-ebute akwụkwọ n’ụzọ dị elu were na-ebuje ha n’ụlọakwụkwọ kolejị

abụọ dī na Mbutu ka ha kee ụmụakwụkwọ
na-agụ akwụkwọ na nke ha, n'efu.
Ụlọakwụkwọ ndị ahụ bụ ụlọakwụkwọ
kọleji ụmụnwọke na ụlọakwụkwọ kọloji
ụmụnwanyị

Kwa mgbe ọbụla ka Irooha na-eji
nnukwu gwongworo were na-ebulata akpa
osikapa na akpa nnu ọ na-eke ụmụnwanyị
ajadu n'efu. Na Mbutu, o nweghizi
nwanyị ajadu osikapa na nnu na-akọ n'ụlọ
ya. Ka ọ na-eke ha ihe oriri ka ọ na-
enyekwuazi ha ego ha ji azụta ihe bụ
mkpa ha. Kedụkwanụ maka ụlọogwu ime
obodo dī na Mbutu, Irooha na-agba mbọ
otu o nwere ike iji were hụ na ọgwụ, ụdị
na ụdị ọbụla, anaghị akọ na ya. Ọ na-
ahụkwa na ndị niile na-arụ ebe ahụ na-
enwe afọọjuju n'ọrụ ha.

O nweghi ụzọ o sighi enyere ndi obodo ya aka. Udiri mkpa obula ndi obodo buuru biakwute ya, o gbooro ha ya. O naghị ele anya n'azu n'iza ndi obodo ya oku. O nweghikwa onye obula gbakwutere ya o na-ahapu. O nweghi onye bu nsogbu biakwute ya ihu ochi anaghi awa ma o lawa. N'ezie, Irooha gosiri ndi obodo ya na akụ a kpatara n'ezi bu n'ulo ka a na-eri ya. Maka na akụ ruo ulo a mara ebe o si. N'ihia na o bu mmadu ka obodo ji eko. Obodo enweghi onye o ji eko na-anyu ka oku. Mana obodo obula nwere okeozu di ka Irooha na-emesi ihe ike.

Ndi Igbo si na o bu mma onye nwere ka o ji ana aka. Irooha emenyerela obodo ya. O ruolara obodo ya oru. O buliela obodo ya elu. O meela Mbutu, Mbutu na-ada uda. Onye obula bu onye

Mbutu, hapu Mbutu gaa obodo ọzọ, onye izizi a ga-ajụ ya ase ya bụ Iroọha. Aha Iroọha ka obodo Mbutu were na-ewu ewu n’ihi ọrụ ọma ọ na-aruru ndị obodo ya. Ndị Igbo si na ugwu bụ nkwanye nkwanye kpata nwanị ji were na-amuta ibe ya. Maka na ọ bụrụ na ọ bughị maka nkwanye ugwu nwanị na-akwanyere ibe ya, nwnayị a na-amụ naanị nwanị nwanị. Ndị Mbutu si n’aka Eze obodo ha were gwa Iroọha ka ọ lọta ka ha chie ya echichi n’ihi na ọ bụ aka nri kwọọ aka ekpe, aka ekpe akwọọ aka nri. Maka na ọ bụ otu onye si anara ukwa ka ukwa si anara ya.

Iroọha nabatara echichi ndị be ha choro ka ha chie ya. O nwere nnukwu obi uto na ndị be ha egosiputala na ha nabatara ọrụ ọma na ihe ọma niile ọ na-emere ha. Nnukwu afọ juru ya. O mechara

je be ha bụ Mbutu were kelee ha maka otu ha siri chọọ ka ha kpube ya okpu n'isi iji were kwanyere ya ugwu. Ka o kelechara ndị be ha na eze obodo ha, ọ siri ha na o nwere ihe ọma ha ga-emere ya ma ọ bụrụ na ha hụrụ ya n'anya n'ezie ma nabatakwa mbọ niile na ọrụ niile ọ na-arụrụ obodo ya. Na ihe ọma ahụ ha ga-emere ya bụ ka ha were echichi ahụ ha chọrọ ichi ya, were ya chie nnayaukwu bụ Adinta. Na ọ bụrụ na ha kpọọ Adinta were chie ya echichi na ha emechaarala ya ihe ọma niile ha ga-emere ya n'ụwa a. Maka na ọ bụ Adinta mere ya ihe ọbụla ọ bụ taa. Na ọ bụrụ na e wepụ Adinta, na ihe niile ọ na-emere obodo ya na ọ gaghi eme ha. Na echichi ha ga-echi Adinta bụ ụzọ kachasi ụzọ ha ga-esi were soro ya were kelee Adinta maka aka o nyeere nwa ha.

N'ezie, okwu oma adighi mma
osisa. Ka ndiisi obodo Mbutu na eze ha
nochara nzuko n'obi eze ha, ha
kwekoritara na ha ga-emere Irooha ihe ahụ
o rioro. Ha kwekoritakwuaziri na o buzi
nwa ha bu Irooha na nnayaukwu bu
Adinta ka ha ga-echizi ya bu echichi. Oge
ha mere ka Irooha mata maka nkwekorita
ha ahụ, obi uto choro ikwatu Irooha n'ala.
Ihe kacha enye ya onu bu maka Adinta.
N'ihi na o bu site n'echichi ka ya na ndi
obodo ya ga-eji were si ya daalu. Ozigbo,
ozigbo, Irooha mere ka Adinta mata maka
ya. Adinta nabatakware ya bu atumatu.
Ozigbo, ndi Mbutu kwuputara ubochi ya
bu mmemme ga-ewere onodu, Irooha
mekware ka Adinta matakwa.

Ndi Igbo si na ihe ji ogu di na
nwunye bu a ridataghị n'elu nkwu. Ubochi

a kara aka eruola. Adinta bu ngwaagha ya were bịa Mbutu. Onuogu ndi mmadu so ya n'azu were bịa maka ya bu echichi kariri onuogu ndi Mbutu niile. Umunkwu ya ahụ niile buchakwa ide ide ma burukwa ndi okeozu, okeozu. Ndi niile ha na ya na-emekọ ihe na Najirịa so ya bịa Mbutu. Otu ahụ kwa ka Iroha si were kporo ndi otu ya were zochie na Mbutu. N'ezie, Mbutu huru ihe n'ubochi ahụ. Mbutu niile bu so ugboala, ugboala. Ugboala a na-ekwu maka ha abughikwa ngwongwo ugboala. Ha bu ugboala o ga-abu anya lelecha, o nuọ mmiri. Ogbenye na nro, o gawa eluigwe na ndu. Ka a na-ekiri ugboala ka a na-ekirikwa udiri ndi si na ha were na-aritu. Udiri uwe ha yicha, udiri akpukpokwu ha gbacha n'ukwu na kwa otu akpukpokwu dacha na-egosi ma na-

akowa na ha abughị ndị na-amata gari n'ahia. Onye obula hukwuru ha ga-amata n'ezie na ndi niile biara ije ahụ abughị ndi na-ata anụ naanị n'ubochi ekeresimesis. Ogaranya anaghị ezo ezo. O bughị a huchaa ugo a na-achọ ebe enyi nnunụ nọ. Ka oge echichi ahụ ruru, ihe eze Mbutu chiri Adinta bụ **Nwannedinamba**. Ihe e chikwaranụ Irooha bụ **Ugwumba**. O bụzi aha abuo ahụ naraziere ha aha ha. O bụzikwa ha bụ aha ndi Mbutu jizi wee mara ha.

Ozigbo eze ndi Mbutu ji aha obodo ha bụ Mbutu were chichaa Irooha na Adinta echichi, Adinta kelere ndi Mbutu maka Echichi ha chiri ya. Ihe o jiri mechie okwu ya bụ na o chiri otugwo kpochakpocha ugboala okwuotoekeleze a fuchapuru akwukwo na ya were chinye ya

eze obodo Mbutu. O bunyekwara ndịisi
ọchichi obodo Mbutu ugboala boosu
ohuru. O noka ebe ahụ were kwee ndi
Mbutu nkwa na malite n'ubochi ahụ e
chiri ya echichi were gawazịa n'ihu na o
nweghizi nwtakiri obula bu onye Mbutu
ga-akwukwa ugwo akwukwo ozo, malite
n'ogo praimari wee ruo n'ogo Mahadum.
Ma akwukwo ha, ma akwa akwukwo ha,
na o bu ya na Irooha ga na-ahuzi maka ha.
Na nwa obula agughizikwa akwukwo na
Mbutu bu ya mere onwe ya.

Ozigbo Adinta kwuchara okwu, obi
uto, obi anuri na obi ocha choro iyi ndi
Mbutu ara ubochi ahụ. Umunne m, ego di
mma. Ikpata ego amaka. Mana ego na-
akacha uto ma o banye n'aka onye maara
eri ya. Adinta na Irooha kpata ego ma
marakwa eri ego. Ka ha na-eri ego ha

kpatara, ka ego na-esi ma n'aka nri, ma n'aka ekpe, na-azọ ụzọ ịbata ha n'aka. O bụkwa onye maara ihe e ji ego eme ka ego na-ezo ka mmiri n'aka ya. Adinta na Irooha maara ihe e ji ego eme. Ha jikwa ego were na-eme ihe kwesiri ka e were ya na-eme. Onye obula maara Adinta nke oma maara na Adinta abughị okwe nkwa emeghi eme. Nkwa obula o kwere o na-eme ya ma mefee ya oke. Ozigbo o na-ekwupu ihe n'onu ka o na-amalite mewe ya ozigbo. Irooha mutakwara nke a n'aka ya. Maka na Irooha anaghikwa ekwe nkwa ma hapu ime ya. Ka o na-ekwe nkwa ka o na-eme ihe o kwere na nkwa n'ike n'ike ma na-ekwukwuazi ihe ndi ozo o ga-eme.

Mgbe Irooha na-ekele ndi be ha maka echichi ha chiri ya na nnayaukwu bu

Adinta, ọ sirị ndị be ha na nnayaukwu
ekwuchaala ihe ọ gaara ekwu ma
mekwuazi ihe ọ gaara eme. O jikwuazi
ohere ahụ were kọrọ ndị obodo ya ihe
jikọrọ ya na Adinta. O mere ka ha mata na
ọ bụ Adinta kwubara ya ọtọ ma mee ya ka
ya buru ihe ọbụla ọ bụ taa. Ọ kọrọ ha ihe
niile banyere otu Adinta si were bata
n'ime ndụ ya na kwa ihe o merela n'ime
ndụ ya na ezinaụlọ ya. Tupu o mechie
okwu ya, ọ tụtawasakwara nkwa
n'elunkwa nke Adinta ji aha ya were kwee
ha. Irogha kwekwara ha nkwa na ọ bụ ya
ga na-ebunye ndị obodo ya niile nrialala ha
ga-eji were na-arụ ọrụugbo kwa afọ ọbụla.
Ọ gwakwara ha na tupu ọnwala isii akurū
ọnụ, na ọ ga-agbapuru ha mmiri. Ka
Irogha kwuchaziri nke a, o wee were aha
nwunye ya so ya were bịa ya bụ mmemme

echichi e chiri ha na kwa aha nnayaukwu
bụ Adinta were kelee ndị obodo ya bụ
Mbutu ma kelekwakwa ha maka ugo ha
tunyere ha n'isi. Adinta na nwunye ya
esoghi were bia. Nwunye ya na ezinaulo
ya nọ na n'ulo be ya n'ala bekee ebe ha bi.

Malite ubochi ahụ e chiri Iroha na
Adinta echichi, akuko ndi Mbutu na-ako
maka ha kariiri akuko ifo. Onu obula na
Mbutu, ezinaulo obula, nwoke na nwanyi
obula, ma ndi agadi, ma umuazi, ma
okorobia, ma aghoghobia, ma ndi obia, ihe
onye obula kpu n'onu bu Iroha na
Adinta. Ka ha na-ako maka ha, ka ha na-
agoro ha ofo ogologo ndu na kwa ahụ
isiike. Ha na-ariokwa Chukwu ka ego
biara ha karia nke ha nwerela nwe n'ihia na
ha kpata ha anaghi echefu ndi no ha
n'akuku. Chukwu kacha anu ekpere

umugbenye. Maka na o bu onye obula
ziruru umugbenye ozi Chukwu siri ka o
zie ha ka Chukwu na-agosi kwa mgbe,
kwa mgbe obula. Mana onye obula nduru
ike n'elu ozi Chukwu ziri ya ka o zie
umugbenye, Chukwu na-anapu onye
oche o jiri ndu, onye ahụ asu oke n'ala.
N'ih ike a, o bu onye na-eme ihe oma ka
ihe oma na-esi.

OKWU MMECHI

Onye ọbụla na-egosi mmadụ ụzọ ọ ga-esi were bụrụ mmadụ n'ụwa bụ ezigbo mmadụ ma bụrụkwa nwa nke Chukwu.

O kwesịkwara ka onye e gosiri ezigbo ụzọ ọ ga-eso gbaa mbọ sowe ụzọ e gosiri ya. Maka na onye ọbụla hapụrụ ihe ya na chi ya kwuru, onye ahụ abụru onye nwurụ anwụ.

N'ezie, ndị bụ ezigbo mmadu ka nọ n'ụwa a. O na-adịkwa mma ka onye ọbụla hụrụ onye na-eme ihe dị mma gosi onye ahụ na ọ na-eme ihe dị mma ka onye ahụ nwee ike wee mere omume ọma na-aga n'ihu. N'ihie na ọ na-abụ e too onye gburu ọkụkọ, ọ hụ ewu o gbuo.

Chinedum E. Ofomata